

Univerzita Palackého v Olomouci

Fakulta tělesné kultury

Fakulta
tělesné kultury

INTERAKČNÍ STYL TRENÉRŮ FOTBALU U MLÁDEŽE

Bakalářská práce

Autor: Robin Metzner

Studijní program: Tělesná výchova a sport pro vzdělávání se
specializacemi

Vedoucí práce: Mgr. Jana Harvanová, Ph.D.

Olomouc 2023

Bibliografická identifikace

Jméno autora: Robin Metzner
Název práce: Interakční styl trenérů fotbalu u mládeže

Vedoucí práce: Mgr. Jana Harvanová, Ph.D.
Pracoviště: Katedra společenských věd v kinantropologii
Rok obhajoby: 2023

Abstrakt: Bakalářská práce zkoumá interakční styl trenérů fotbalu u mládeže. Cílem bakalářské práce je identifikovat interakční styly trenérů fotbalu u mládeže a popsat rozdíly v uplatňovaném interakčním stylu trenérů fotbalu z jejich vlastního pohledu (sebereflexe) a z pohledu jejich svěřenců. Dále se také zkoumá “ideální” interakční styl trenéra fotbalu u mládeže, vycházející z představ trenérů samotných a jejich svěřenců. Ve výzkumné části je také komparace interakčních stylů trenérů fotbalu ve vybraných kategoriích klubů FK Náchod a FK Pardubice. Výzkum byl realizován formou dotazníku interakčního stylu trenéra. Samotný výzkum probíhal v divizním klubu FK Náchod a ligovém FK Pardubice. Celkově se výzkumu zúčastnilo 63 hráčů a 4 trenéři. Z výsledků vyplývá, že nejčastěji uplatňovaným stylem fotbalových trenérů u mládeže jsou, na základě vlastního hodnocení (sebereflexe) a hodnocení svěřenců, styly Organizátor, Pomáhající a Chápající. Interakční styl “ideálního” trenéra fotbalu u mládeže hodnotí shodně trenéři i svěřenci v dimenzích Organizátor, Pomáhající a Chápající, zároveň je významně zastoupena dimenze Vede k zodpovědnosti.

Klíčová slova: interakční styl, interakce, fotbal, trenér, svěřenec

Souhlasím s půjčováním práce v rámci knihovních služeb.

Bibliographical identification

Author: Robin Metzner
Title: Interaction style of youth football coaches

Supervisor: Mgr. Jana Harvanová, Ph.D.
Department: Department of Social Sciences in Kinanthropology
Year: 2023

Abstract: The bachelor thesis examines the interactive style of youth football coaches. The aim of the bachelor thesis is to identify the interactive styles of football coaches in youth and to describe the differences in the applied interaction style of football coaches from their own point of view (self-reflection) and from the perspective of their wards. Furthermore, the "ideal" interactive style of a youth football coach is also examined, based on the ideas of the coaches themselves and their trainees. The research part also includes a comparison of interactive styles of football coaches in selected categories of FK Náchod and FK Pardubice. The research was carried out in the form of a questionnaire of the interactive style of the trainer. The research itself took place in the division club FK Náchod and league FK Pardubice. In total, 63 players and 4 coaches participated in the research. The results show that the most frequently applied style of football coaches among youth are, based on their own evaluation (self-reflection) and evaluation of wards, the styles Organizer, Helping and Understanding. The interactive style of the "ideal" youth football coach is evaluated identically by coaches and wards in the dimensions Organizer, Helping and Understanding, while the dimension Leads to Responsibility is significantly represented.

Keywords: interaction style, interaction, football, coach, player

I agree the thesis paper to be lent within the library service.

Prohlašuji, že jsem tuto práci zpracoval samostatně pod vedením Mgr. Jany Harvanové, Ph.D., uvedl všechny použité literární a odborné zdroje a dodržoval zásady vědecké etiky.

V Náchodě dne 27. dubna 2023

.....

Děkuji vedoucí mé bakalářské práce Mgr. Janě Harvanové, Ph.D. za odborné vedení mé práce, cenné rady a pomoc při zpracování. Rád bych také poděkoval fotbalistům a trenérům z klubů FK Pardubice a FK Náchod, kteří se zúčastnili výzkumu k mé práci.

OBSAH

Obsah	7
1 Úvod	9
2 Přehled poznatků	10
2.1 Historie fotbalu.....	10
2.1.1 První fotbalové kluby a asociace.....	11
2.1.2 Vývoj fotbalu v Čechách.....	11
2.2 Fotbal v jeho dnešní podobě	12
2.3 Trenér	13
2.3.1 Role trenéra	13
2.3.2 Typologie trenéra.....	16
2.3.3 Vzdělávání fotbalových trenérů.....	19
2.4 Interakce.....	22
2.4.1 Interakční styl.....	23
2.4.2 Interakční styl fotbalových trenérů.....	28
2.5 Vývojová specifika hráčů fotbalu	29
2.5.1 Vývojová specifika v období 14–15 let.....	30
2.5.2 Vývojová specifika v období 16–19 let.....	31
3 Cíle.....	33
3.1 Hlavní cíl	33
3.2 Dílčí cíle.....	33
3.3 Výzkumné otázky případně hypotézy	33
4 Metodika	34
4.1 Metody sběru dat.....	34
4.2 Použité výzkumné metody	35
5 Výsledky	37
5.1 Identifikování interakčního stylu trenérů mládeže	37
5.2 Identifikování interakčního stylu trenéra dle hodnocení svěřenců	41
5.3 Rozdíly v interakčním stylu trenéra mezi hodnocením trenéra a svěřenců	44

5.4	Rozdíly v interakčním stylu "ideálního" trenéra a svého trenéra pohledem jeho svěřenců	48
5.5	Rozdíly v interakčním stylu "ideálního" trenéra a trenéra jeho pohledem	53
5.6	Rozdíly v interakčním stylu mezi trenéry mládeže FK Náchod a FK Pardubice pohledem svěřenců	57
6	Diskuse.....	60
7	Závěry	63
8	Souhrn	65
9	Summary.....	66
10	Referenční seznam	67
11	Přílohy.....	70
11.1	Vyjádření etické komise.....	70

1 ÚVOD

Fotbal je jeden z nejrozšířenějších sportů na světě. Jedná se zcela jistě o nejpoblárnější sport na světě. Za posledních pár let expandoval i na místa, kde dříve byl spíše v ústraní. Důkazem tomu je uplynulé mistrovství světa v Kataru. Kolébkou fotbalu je Evropa a tradiční země jako Anglie, Německo, Itálie a Španělsko. Nicméně i naše malá země v samém srdci Evropy se neztratí a poslední dobou se snažíme o znovuobnovení kvality našeho fotbalu a zejména výchovy mladých hráčů.

V České republice se, i navzdory růstu ostatních sportů, fotbal stále drží na pomyslném trůnu v popularitě. Členská základna FAČR má aktuálně něco přes 300 000 osob. Tento údaj je sice nižší, než v období první dekády 21. století, nicméně i navzdory době "covidové" to lze považovat za pěkné číslo. Nutno dodat, že do členské základny patří všichni hráči, trenéři a funkcionáři.

Důvodů, proč jsem si vybral právě tohle téma ke zpracování mé bakalářské práce je hned několik. Fotbal je mou celoživotní vášní. Dlouhá léta jsem jej hrál a dosáhl divizní úrovně. Bohužel nebo možná bohudík, jsem ve svých 19 letech tíhnul stále více k trenérské činnosti. Postupně jsem měl možnost trénovat v klubu FK Náchod, následně jsem dostal nabídku do FK Pardubice a k ní patřící regionální fotbalové akademii (RFA) Pardubice. V roce 2022 jsem měl i možnost být součástí realizačního týmu reprezentace České republiky U15 na pozici video analytika. Za svůj život jsem potkal mnoho trenérů, ať už jako hráč nebo jako trenér či asistent trenéra. Každý trenér se vyznačoval svým stylem, svým přístupem k hráčům a tréninku samotnému. Skutečnost, jak se vnímá on sám a jak ho vnímají jeho svěřenci, mi vždy přišla jako velmi zajímavá a inspirující.

Trenér není pouze osoba, která vede své svěřence v tréninkovém procesu, ale je to důležitý článek, který se podílí na vývoji jedince. Trenér inspiruje, je příkladem, řada dětí a mládežníků k němu vzhlíží. Mnohdy je to osoba, která má na hráče největší vliv. Roli trenéra bych tedy považoval za důležitou. Domnívám se, že samotný trenér by měl být zároveň dobrým pedagogem při práci s mladými hráči. Nalézt balanc mezi kamarádskou formou vedení a příliš přísnou, není jednoduché, ale velmi žádoucí.

Ve své práci jsem výzkum uskutečnil ve dvou klubech. FK Náchod a FK Pardubice. Zúčastnili se ho dorostenecké kategorie (konkrétně starší dorost) a žákovské kategorie (starší žáci). Trenéři hodnotili svůj interakční styl na základě vlastního názoru (sebereflexe) a interakční styl "ideálního" trenéra. Svěřenci hodnotili interakční styl svého trenéra a následně toho "ideálního".

2 PŘEHLED POZNATKŮ

V minulosti se hráli hry, které svou charakteristikou mohly připomínat fotbal, nicméně se spíše jednalo o míčové hry. Pokud bychom se chtěli podívat na fotbal jako hru, kterou známe v dnešní době, tak bychom museli zavítat do Anglie, kde se udává vznik fotbalu (Buzek, et al., 2007).

2.1 Historie fotbalu

V dávném Řecku se dříve hrála míčová hra s vycpaným míčem, který byl složen z dvanácti dílů a ty byly různých velikostí. Nazývali ho sfaira kené. Římané měli míčů hned pět druhů: malý, střední, velký, prázdný a největší míč. Samotný název football vznikl právě díky nejnámějšímu z těchto míčů, který se jmenoval palla. Anglicky nesl označení ball a při spojení spodní části nohy "foot" vznikl football. V českém překladu kopaná (Navara et al., 1986).

Su-chu byla míčová hra připomínající dnešní fotbal. Pochází z Číny a je datována na 3. – 4. století před naším letopočtem. Tehdy se kopalo do jakési koule ze zvířecí kůže. Hra byla oblíbená mezi vojáky a postupně se rozšířila i mezi obyčejný lid. Postupně se různé obdoby této hry dostali přes starověký Egypt a Řecko k Římanům. Ti tuto hru vnímali jako prostředek k utužení síly a povyražení. Samotné hry hrávalo i mnoho osobností té doby (Votík, 2001).

Po pádu římského impéria nastal úpadek míčových her. Nicméně první doložené písemné zprávy pocházejí z Itálie, Francie, a hlavně z Anglie. Zejména v Anglii hra připomínala boj o dopravení míče do některé z městských bran. Díky nepokojům, které hra budila, byla zakázána městskými i královskými dekrety (Navara, 1986).

Velmi důležitým milníkem je hra Calcio, o které se dochovalo nejvíce kreseb a písemných zpráv. Zejména z Itálie a Britských ostrovů. Hlavním centrem této hry byla označována Florencie. Na každé straně bylo dvacet sedm hráčů a cílem bylo dostat míč za linii soupeřovu, tehdy ještě nebyly branky tak, jak je známe dnes (Žurman, 1975).

Jako revoluční období pro fotbal se značí přelom 18. a 19. století. Průmyslová revoluce sice nepřála rozmachu fotbalu, ale studenti, kteří nepřestali hrát fotbal v těchto těžkých dobách zajistili, aby fotbal neupadl. Dokonce školu v Rugby v roce 1839 navštívila i anglická královna Viktorie, aby zhlédla utkání fotbalu. Jednotlivé školy následně nehrály podle stejných pravidel, ale každá měla ta svá (Žurman, 1975).

Do doby, než v 19. století v Rugby zavedli oválný míč, mohlo se i ve fotbalu hrát rukama a soupeře srazit na zem. V roce 1845 byla v Rugby sepsána pravidla, která byla označována jako „Zákony fotbalu, jak je hrán ve škole v Rugby“. Hlavním záměrem bylo co nejvíce odlišit rugby a

fotbal a tím postupně došlo ke vzniku dvou sportů, fotbal a rugby. Díky těmto pravidlům došlo ke zmírnění hrubé síly ve fotbale, která měla být nahrazena technikou a taktikou. Nicméně hra rukou byla stále povolena, a to včetně docílení branky pomocí ruky. V roce 1849 v Etonu byla sepsána pravidla, která údajně měla zakázat hraní horní končetinou, nicméně to nemůžeme jednoznačně doložit (Večeřa & Nováček, 1995).

V roce 1862 byla vypracována první pravidla fotbalu, nebyla zcela oficiální, ale užívala se. Jejich autorem byl jeho ctihodnost rektor Thiring z Uppinghamské univerzity v Anglii. Pravidla obsahovala osm bodů. Ačkoli tato pravidla omezovala hru rukou, tak ji zcela nezakázala. Bylo dovoleno hrát rukou pouze při zpracování přihrávky nebo míče odraženého, což se fakticky lišilo od pravidel z Rugby, kde bylo dovoleno docílit branky pomocí ruky. Tato pravidla byla následně přijata na několika jiných školách, kde se studentům zdála dobře zpracovaná (Žurman, 1975).

2.1.1 První fotbalové kluby a asociace

První fotbalová asociace, Football Association (FA), byla založena v roce 1863 vedoucími školních týmů z Londýna. Po vzniku FA vznikají první fotbalové kluby. Za nejstarší fotbalový klub na světě se považuje Sheffield, který je také zodpovědný za první fotbalová pravidla vydaná klubem. Nejstarším profesionálním klubem na světě je Notts County FC, ten byl založen v roce 1862. Anglii poté následovaly další země Evropy, zakládaly své organizace a vznikali další kluby. Za zmínku stojí Skotsko, které bezprostředně po Anglii založilo také svou fotbalovou asociaci. Nejstarším klubem ve Skotsku je Queen's Park Football Club v Glasgow (Večeřa & Nováček, 1995).

První mezinárodní fotbalové utkání se odehrálo mezi Skotskem a Anglií, které ho sehráli 30. listopadu 1872 v Glasgow. Utkání skončilo remízou 0:0. O deset let později bylo v Manchesteru domluveno zřízení komise, která měla na starosti spravování pravidel a bude nadřizena všem. První zasedání proběhlo v roce 1886 a jeho členem byli zástupci Anglie, Skotska, Walesu a Irska. Od roku 1913 na zasedání chodil i zástupce FIFA (Fédération Internationale de Football Association), ta vznikla v roce 1904 v Paříži (Bedřich, 2006).

2.1.2 Vývoj fotbalu v Čechách

Fotbal v Čechách se začal formovat za období Rakouska-Uherska. Vůbec první fotbalové utkání v Čechách bylo sehráno 29. září 1887 v Roudnici nad Labem. První kluby v Čechách byly zakládány hlavně v Praze. V roce 1892 SK Slavia Praha v roce 1893 AC Sparta Praha. Na přelomu 19. a 20. století Rössler-Ořovský přeložil pravidla fotbalu do jazyka českého a tím se rozvoj

fotbalu v Čechách zrychlil. Kladný postoj k rozvoji fotbalu nezaujaly české školy, nicméně studenti i přes zákaz, který měli, tvořili jeho členskou základnu. V roce 1901 byl založen Český svaz fotbalový (ČSF). Po rozkolu mezi českým a slovenským fotbalem byla založena v roce 1921 Československá fotbalová asociace fotbalová (ČSAF). O rok později byla přijata do FIFA a v roce 1954 do UEFA – Union Européenne de Football Association (Votík, 2005).

Po rozdělení Československa se vrcholným orgánem fotbalu v Česku stal Českomoravský fotbalový svaz – ČMSF (Večeřa & Nováček, 1995).

V roce 2011 došlo k přejmenování Českomoravského fotbalového svazu na Fotbalovou asociaci České republiky (FAČR), která organizuje fotbal, futsal a plážový fotbal v Česku (FAČR).

2.2 Fotbal v jeho dnešní podobě

Votík a Zalabák (2006) charakterizuje fotbal takto:

Fotbal je sportovní, týmová, branková hra a patří v naší republice k nejoblíbenějším sportovním hrám. Na profesionální úrovni je i faktorem ekonomickým a politickým, může také ale sloužit jako vhodná forma aktivního odpočinku a zábavy. Herní zatížení je určováno objemem, intenzitou a složitostí činností v průběhu utkání. (p. 13)

Oproti historickým pravidlům, která se vyvíjela v průběhu let, se v dnešním fotbale ovládá míč celým tělem vyjma rukou. Hlavní segment lidského těla pro ovládání míče jsou dolní končetiny. Pouze brankář smí používat ruce k manipulaci s míčem, nicméně i tato skutečnost neplatí za každých podmínek (Pěnčínský, 1993).

Dnes má fotbal přesně stanovená pravidla. Je definována plocha, na které se smí hrát, její rozměry, vybavení hřišť a velikost branek. Do utkání nastupuje 11 hráčů v každém týmu, přičemž jeden z nich je brankář. V průběhu utkání je možné provést střídání hráčů z různých důvodů, zranění, změna taktiky mužstva, špatný herní výkon jednotlivce. Utkání je rozděleno na dva poločasy, každý trvá 45 minut plus nastavení dle uvážení rozhodčího (Kureš et al., 2022).

Cílem hry je dostat míč do soupeřovy branky, samozřejmě dovořeným způsobem a v co nejvyšším množství. Z druhé strany pohledu je velmi důležité v této činnosti zabránit soupeřovi, který má stejný cíl (Večeřa & Nováček 1995).

„Současné pojetí hry je charakterizováno neustálým zvyšováním požadavků na objem a intenzitu herních činností v utkání při současně se zvětšující složitosti“ (Votík, 2005).

2.3 Trenér

Trenérem je ten, který organizuje a vede tréninkovou jednotku. Buď vede jednotlivce nebo skupinu svěřenců označené jako tým (Svoboda, 2007).

Nároky na trenéra jsou enormní. Mnozí se domnívají, že je to snadná profese, nicméně správný trenér v sobě skrývá nejen trenéra samotného, ale také kouče, vychovatele a pedagoga. Trenér by měl působit v roli rádce a povzbuzovatele, nikoli v roli soudce. Samotný trenér by měl mít stále na paměti etický kodex, dle kterého by se měl ke svým svěřencům a širokému okolí chovat (Buzek et al., 2007).

Obsahem trenérské činnosti je výchova a rozvoj jedinců v daném odvětví. Organizace, vedení tréninkových jednotek, komunikace se svěřenci, jejich rodiči a plánování tréninkového procesu (Jůva, 2006).

Podle Svobody (2007) bylo označení trenér přeloženo z anglického slova trenér „trainer“. Nelešovská (2005) uvádí, že trenér a jeho role úzce koreluje s činností pedagoga. Rozdílem však může být vnitřní motivace svěřenců, která na rozdíl od školního prostředí je až na výjimky vyšší.

Trenér je profese pedagogického charakteru, která se uplatňuje ve sportovním odvětví a v profesním vzdělávání jako instruktor při výuce v různých odvětvích (Průcha, Walterová A Mareš, 2009).

Zákon č. 563/2004 o pedagogických pracovnících škol a školských zařízení, par. 2 uvádí, že trenér je pedagogickým pracovníkem, který vykonává přímou pedagogickou činnost ve smyslu vykonávání přímé vyučovací činnosti (Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2004).

2.3.1 Role trenéra

Pro vykonávání trenérské činnosti je zcela jistě potřebný vztah o danou určitou specializaci a zároveň alespoň minimální vlastní zkušenost jako hráče. Nikdy se neprokázala souvislost mezi dosaženou sportovní úrovní (hráčskou) a kvalitou trenérské činnosti. Základním předpokladem, vyjma vztahu ke sportovní specializaci, jsou nároky na vedení lidí, komunikaci a odbornost (Buzek et al., 2007).

Podle Plachého (in Buzek et al., 2007) trenér potřebuje a měl by mít znalosti, schopnosti a dovednosti z těchto různých disciplín:

- Pozorovací – správně určit, co povede ke zlepšení svěřence a reakce na chování kolektivu.
- Didaktické – k určení a nastavení ideálního postupu pro rozvoj svěřenců.

- Pedagogické – správně užít trenérský styl a pedagogické zásady nebo principy učení.
- Psychologické – vytvoření vztahu s kolektivem pro kooperaci v týmu a jedinci zvláště.
- Anatomické a fyziologické – umět odhalit anatomické a funkční nedostatky, dysbalance. Zároveň odhalit silné stránky svěřence a pracovat s nimi.
- Sociologické – reagovat a porozumět vztahům v týmu, rodině svěřence nebo v jeho širokém okolí.
- Medicínské – umět pomoci v případě zranění.
- Speciálně fotbalové – rozvoj svěřence jako hráče a zároveň využít maxima jeho potenciálu na vhodném postu ve prospěch kolektivu.
- Schopnost dělat trénink zábavný – vede k většímu zájmu svěřenců o tréninkovou jednotku, správně nastavit cvičení. Zachovat podstatu hry.

Požadavky na vlastnosti osobnosti a činnost trenéra můžeme shrnout do řady oblastí. Votík (2005) je dělí takto:

- Osobnostní charakteristiky – organizační schopnosti, komunikativní schopnosti, emoční stabilita, ctižádostivost, odpovědnost, skromnost.
- Všeobecné a odborné vzdělání – kvalifikace pro vykonávání činnosti
- Trenérské a hráčské zkušenosti – vlastní zkušenosti ze své praxe.
- Předpoklady k práci trenéra a jeho styl vedení.

Role trenéra je komplexní. Od vytvoření dobrého klima v týmu a zároveň rozpoznání negativních jevů, které se mohou objevit v průběhu tréninkového procesu, až po naučení svých svěřenců novým dovednostem. Trenér musí obsáhnout více sociálních rolí, které se vzájemně prolínají a zároveň se v nich odráží jeho osobnostní charakter. (Jansa, 2007).

Trenér by měl být zároveň odborníkem na problematiku daného odvětví, zároveň ale nesmíme opomenout jeho charakterové vlastnosti a předpoklady pro vykonávání této činnosti. Každý trenér by měl nalézt kategorii, která bude vyhovovat jeho způsobu vedení. Zároveň by také mělo dojít ke spokojenosti svěřenců (Buzek et al., 2007).

Pro trenérskou a pedagogickou činnost je podstatné umět pracovat s chybou. Chyba je něco, co nás učí. V praxi může být prostředkem zpětné vazby směrem ke svěřencům (Horská, 2009).

Na trenéra jsou kladena očekávání od vedení klubů, svěřenců a rodičů. V populárních sportech nebo na vrcholové úrovni dochází i k očekávání od diváků. Každý z nich očekává trochu něco jiného. Pouze trenér se ale rozhodne, jak a která očekávání bude naplňovat, protože na tom závisí jeho úspěšnost (Svoboda, 2017).

Trenér je společně se svými svěřenci členem skupiny (týmu). Je však pravdou, že v průběhu utkání má omezené možnosti, jak ovlivnit průběh utkání (Jansa, 2007).

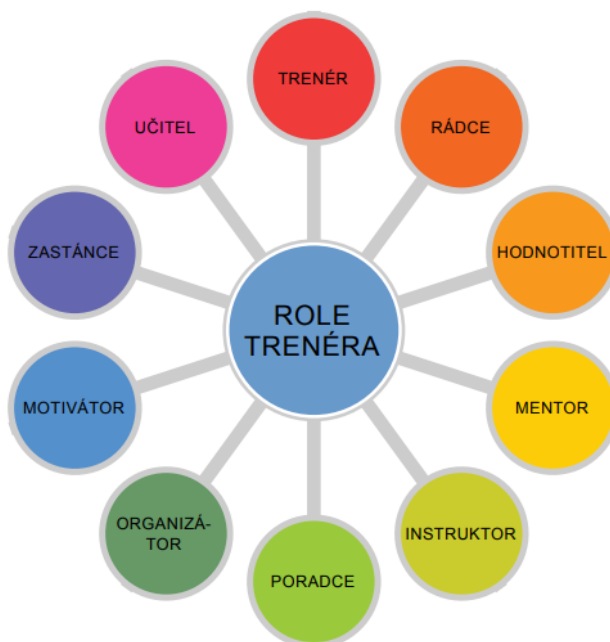
Svoboda (2007) rozděluje roli trenéra dle jeho činností:

- Stratég – strategický typ, který je orientovaný na výsledek a má velmi dobře zpracovanou taktiku.
- Instruktor – spočívá v základní činnosti trenéra, kterou je vedení tréninkové jednotky a podávání informací svěřencům.
- Terapeut – záleží mu i na psychickém stavu, na který má značný vliv.

Zatímco Woodward (2016) uvádí těchto patnáct rolí trenéra, viz. obrázek 1.

Obrázek 1

Role trenéra při výkonu své profese (Woodward & Florián, 2016)

Svoboda a Vaněk (1986) dělí činnost trenéra na šest rolí. Oproti Svobodovi (2007) je jich o tři více, nicméně v porovnání s Woodward a Florián (2016) uvádějí o devět rolí méně:

- Důvěrník – s citem řeší a vnímá nastalé problémy svěřenců.
- Informátor – informuje nejen svěřence, ale i rodiče a všechny zúčastněné.
- Referent – identifikuje problémy a deleguje na kompetentní subjekty.
- Motivátor – motivuje svěřence a chválí je.
- Ukazňovatel – požaduje dodržování stanovených pravidel.
- Vychovatel – spolupodílí se na vývoji sportovce a působí na něj.

Trenérem se může stát téměř každý, kdo má určité sportovní zkušenosti a základní trenérskou licenci. Aby se ale jedinec stal dobrým trenérem je potřeba mnohem více. Dobrý trenér má široké znalosti z různých oborů, které mu utvoří ucelený komplex znalostí. Ty pak může uplatnit v rámci trenérské praxe. Zároveň se projevuje i povahový a osobnostní charakter jedince (Svoboda, 2007).

2.3.2 Typologie trenéra

Typologie je rozřídění trenérů podle podobnosti osobnostních rysů a charakteristik do určitých skupin dle různých kritérií (Jansa et al., 2007).

Buzek et al. (2007) tvrdí, že nalézt trenérský ideál je takřka nedosažitelné, pravděpodobně nenalezneme trenéra, který by takové osobností rysy a charakteristiky měl. Uvádí, že nejpřesnější metodou je vycházet z typologie trenérů. Z té plyne, že úspěchu se může dosáhnout odlišnými přístupy, nikoli pouze jedním. Hlavní odlišností je uváděna komunikace se svěřenci.

Svoboda (2007) rozlišuje 5 různých typů dle vedení skupiny:

- Trenér autoritářský – studený nos. Kázeň, morálka, včasné plnění úkolů a disciplína. Toto by tento typ trenéra mohlo hravě charakterizovat. Pokud někdo nesplní úkol, je odhodlán ho ihned potrestat. Se svěřenci nemá přátelský kontakt. Některým jedincům tento typ vedení nemusí být vůbec příjemný, těžce se s ním budou ztotožňovat.
- Trenér intenzivní – hnavý. Je pořád nespokojený. Neuplatňuje pravidlo optimální výzvy a na svěřence má vysoké nároky. I z malého problému udělá velký, má smysl pro dramatičnost. Můžeme ho řadit do podkategorie trenéra autoritářského s tím rozdílem, že málokdy užívá trestů.
- Trenér přátelský – tento typ řadíme na druhý protipól trenérů výše zmíněných. Atmosféra bývá uvolněná, příjemná a přátelská. To může svádět některé svěřence

ke zneužívání situace a tréninkový proces může trpět. Je známý jako inovátor a člověk, který rád zkouší nové věci.

- Trenér snadný – lehce vše překoná. Těžce ho svěřenci rozhodí. V improvizaci se cítí silný. Negativní efekt to může mít na kvalitu tréninkového procesu, kdy málo dbá na detail činností a intenzitu tréninkové jednotky.
- Trenér chladný počtář – obchodnický. Výpočty, logické uvažování a vzdělávání sebe samotného je mu vlastní. Negativním faktorem je jeho vztah se svěřenci, který je často chladný.

Buzek et al. (2007) rozlišuje typologii trenérů podle stylu výuky tréninku:

- Tradicionalista – používá prvky, které on dobře zná a jsou osvědčené. Tréninkové jednotky jsou zpravidla velmi podobné a užívá stále stejné konzervativní metody. Tréninkovou jednotku vede autokraticky a nové metody odmítá.
- Novátor – vnímá názory a podněty od hráčů. Je otevřený novým směrům a metodám. Je charakteristický demokratickým vedením, který se nebojí experimentovat.
- Improvizátor – tréninkové jednotky vede variabilním způsobem. Je velmi pružný v reakci na stav týmu, počasí nebo terénu. Někdy nastává problém v dodržování koncepce tréninkového procesu. Každá tréninková jednotka je odlišná a někdy to může působit jako nahodilý styl vedení tréninkové jednotky.

Pro trenéra je velmi důležitá jeho dynamická stránka osobnosti, která spočívá ve vědění, jak jednat a jak si počínat v trenérské činnosti. Trenér musí zvládnout propojení pedagogicko-psychologických poznatků při řízení týmu. Právě styl řízení výrazně ovlivňuje osobnostní charakteristika jedince. Na základě těchto kritérií Votík (2005) rozděluje trenéry dle projevů osobnosti trenéra na typy:

- Autoritativní – uzavřený typ člověka, který o všem rozhoduje samostatně bez ohledu na svěřence a jejich názor. Má tendence podceňovat svůj tým a konfliktní situace nejsou výjimkou.
- Sociální – otevřený typ člověka, který se svěřenci o všem debatuje. Ti mají od jeho vedením relativní volnost a shledávají v něm oporu.
- Empirický – silný ve vypjatých situacích, které dokáže dobře vyhodnotit a vyřešit. V praxi vychází zejména ze svých praktických zkušeností a přípravě nevěnuje velkou pozornost.

- Vědecko-systematický – jeho silnou stránkou je teorie a otevřenost novým informacím. Uvažuje logicky a s rozvahou.
- Taktický – příprava na soupeře je podrobná a velmi dobře zmapovaná. Má sklony k neustálému řízení svěřenců.
- Emocionální – racionální uvažování upozaďuje oproti pocitovému jednání. Cílem pro něj je udržet dobrou náladu v týmu.
- Psychologický – podrobně zná své svěřence a dokáže je relativně úspěšně motivovat. Těžké situace dokáže dobře zvládnout.

Zatímco Dovalil et al. (2002) rozděluje typologii trenérů podle výkonnostní úrovně svěřenců:

- Trenér specialista – tento trenér bývá odborníkem na dané odvětví. Zpravidla působí na nejvyšší úrovni, tedy trenér profesionál. Měl by umět vést lidi, individualizovat svůj přístup ke svěřencům. Nedílnou součástí jsou komunikační dovednosti, které by měl mít na vysoké úrovni.
- Trenér organizátor – tento typ trenéra se kromě tréninkového procesu a doručování výsledků, musí umět postarat i o provozní věci spojené s tréninkem a soutěžení. Tento trenér působí na výkonnostní úrovni, kde se předpokládá kvalitní teoretická příprava.
- Trenér pedagog – tento typ trenéra je vhodný pro tréninkový proces dětí a mládeže. Nesmí opomenout správný fyziologický rozvoj svěřenců a vývojové zvláštnosti. Respektovat věkové zvláštnosti a senzitivní období rozvoje schopností. Měl by být trpělivý a erudovaný. Zcela jistě musí hledět do budoucna, protože jeho práce nemusí být hned patrná.

Trenérských typů a variant existuje široká škála. Všechny tyto charakteristiky však nemohou obsáhnout komplexně osobnost trenéra. Tyto charakteristiky pouze popisují typy trenérů a žádný neupřednostňují oproti jinému (Svoboda, 2007).

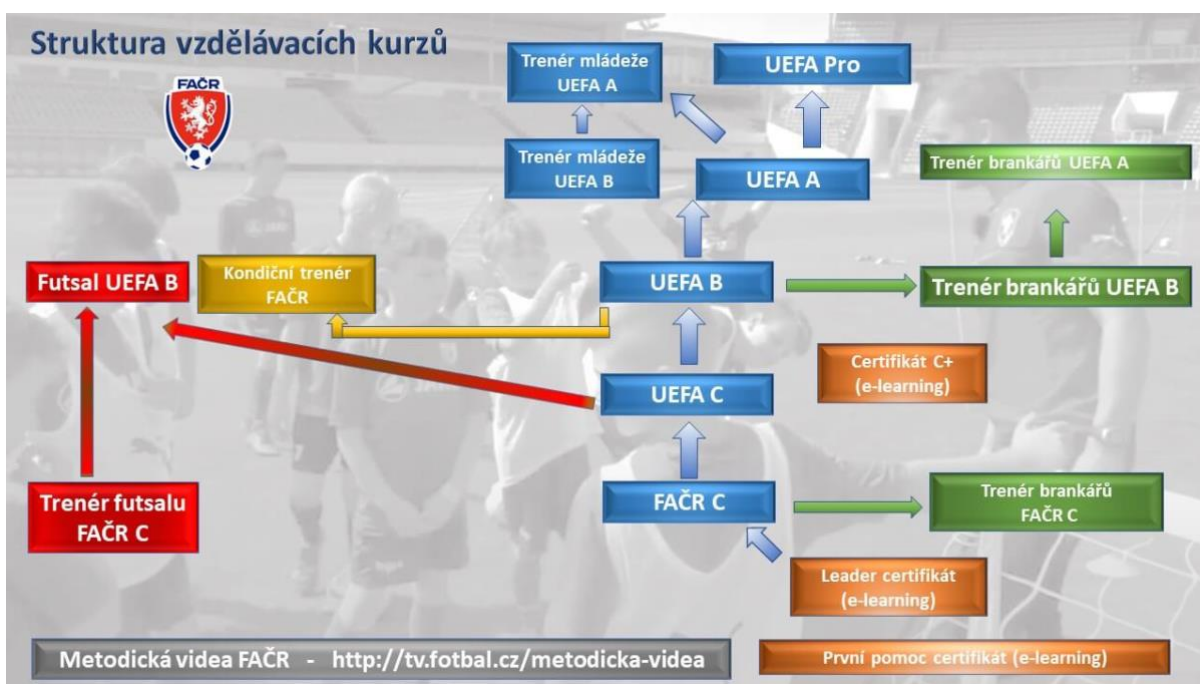
2.3.3 Vzdělávání fotbalových trenérů

Systém vzdělávání trenérů se rozvinul zejména v 90. letech minulého století v gesci FIFA. V Evropě vzdělávání koordinuje UEFA. Systém vzdělávání v České republice je vnímán velmi kvalitně (Buzek et al., 2007).

Od počátku roku 2021 je v České republice nový systém vzdělávání, kdy byla Fotbalovou asociací České republiky (FAČR) představena nová licence “Trenér mládeže UEFA B“ viz. obrázek 2. Zároveň byla za poslední léta zkvalitněna výuka na nižších patrech licencí a rozlišuje se samotné vnímání trenérského vzdělání, které odlišuje fotbal malých forem pro děti a fotbal od mládeže po dospělé (Fotbalová asociace České republiky, 2018).

Obrázek 2

Struktura vzdělávání FAČR od roku 2021 (Fotbalová asociace České republiky, 2018).

Všechny níže uvedené licence, které pořádá Fotbalová asociace České republiky mají své zaměření, tedy pro kterou kategorii jsou nejvhodnější a motto, viz. tabulka 1.

Tabulka 1

Motto a směr licencí pořádané FAČR (Fotbalová asociace České republiky)

Licence	Motto	Kategorie
Leader certifikát	Radost ze hry	Přípravky – mladší žáci
FAČR C	Radost ze hry	Přípravky – mladší žáci
UEFA C	Radost ze hry	Přípravky – žáci
UEFA B	Výchova a učení	Přípravky – žáci – dorost
TM UEFA B	Výchova a učení	Přípravky – starší žáci
UEFA A	Učení a výkon	Žáci – dorost – dospělí
TM UEFA A	Výchova, učení, výkon	Rozvoj a péče o talenty
UEFA Pro	Úspěch	Profi fotbal dospělý/mládež

Poznámka. TM = trenér mládeže

Přehled licencí pořádané FAČR včetně obsahové náplně a zaměření Fotbalová asociace České republiky (2018):

- Leader certifikát – podmiňující e-learning, který musí absolvovat každý účastník kurzu před jeho zahájením. Tento certifikát zároveň slouží pro rodiče jako osvěta vnímání výchovy mladých fotbalistů a fotbalistek.
- FAČR C – první stupeň trenérské licence pod záštitou Fotbalové asociace České republiky. Při studiu této licence nejde o detailní pohled do všech oblastí, nýbrž o seznámení s problematikou a zároveň představení směru, kterým chce český fotbal jít. Prioritou je představit budoucím trenérům trendy výchovy dětí a mládeže. Držitelé této licence mohou trénovat soutěže dětí a mládeže, zpravidla na okresní či krajské úrovni. Náročnost licence činí 20 hodin prezenčního studia, které je zaměřeno na teoretickou a praktickou část. Na tuto licenci se nekonají přijímací zkoušky.
- UEFA C – dalším stupeň vzdělání pro fotbalové trenéry. První licence s hlavičkou UEFA se obsahově podobá licenci předešlé. Při studiu této licence se zachází do větší hloubky dané problematiky. Absolventi zpravidla působí u dětí, mládeže a dospělých na okresní případně krajské úrovni. Časová náročnost činí 40 hodin. Přijímací zkoušky se stejně jako u předešlé licence nekonají.

- UEFA B – náplň této licence je rozdělena do několika bloků, ve kterých probíhá teoretická i praktická výuka. Je zaměřen na přípravu trenérů pro jejich působení u dospělých a mládeže na okresní a krajské úrovni. Ke studiu této licence není třeba skládat přijímací zkoušky. Časová náročnost licence je 160 hodin. V průběhu kurzu se píšou dílčí testy a konci kurzu se skládají závěrečné zkoušky. Absolventi zpravidla trénují mládež a dospělé na úrovni krajské nebo okresní.
- Trenér mládeže UEFA B – nová licence od roku 2021 zaměřená na malé formy fotbalu. Kurz je zaměřený na výchovu mládeže, konkrétně od školičky až po přechod na velké hřiště. Časová náročnost kurzu je 125 hodin prezenční výuky a 45 hodin dálkové výuky. Pro přijetí na tento kurz je nutné složit přijímací zkoušky.
- Trenér mládeže UEFA A – licence, která navazuje na licenci předešlou, zároveň se ke studiu této licence může hlásit držitel licence UEFA A. Tento kurz představuje pomyslný vrchol mládežnického vzdělávání. Kurz se skládá ze 400 vyučovacích hodin. Pro přijetí na kurz je potřeba vykonat přijímací zkoušku. Pro jeho splnění je nutné plnit dílčí testy, metodické výstupy a na závěr složit zkoušku.
- UEFA A – tento kurz je zaměřen na přípravu trenérů pro jejich působení v profesionálních soutěžích, neprofesionálních soutěžích a vyšších soutěžích mládeže. Pro přijetí je potřebné vykonat přijímací zkoušku. K úspěšnému dokončení tohoto kurzu je potřeba plnit dílčí testy, metodické výstupy a splnit závěrečnou zkoušku. Časová náročnost kurzu činí 200 hodin.
- UEFA PRO – nejvyšší možné trenérské vzdělání, které opravňuje držitele vést mužstvo v nejvyšších soutěžích a na mezinárodním poli. Jedná se o propojení teoretických vědomostí a praktických dovedností. Kromě fotbalových činností je zde věnován čas i manažerským dovednostem, která na nejvyšší úrovni je úzce spjata s rolí trenéra. Kurz je rozložen do 3 semestrů v době konání 2 roky. Časová náročnost je 552 hodin. Součástí kurzu je hospitační činnost v jiném klubu v České republice a zahraničí.

Fotbalová asociace České republiky pořádá ještě další kurzy. Pro trenéry futsalu pořádá kurzy – Trenér futsalu ČR, Futsal UEFA B. Pro kondiční trenéry nabízí kurz – Kondiční trenér FAČR. Pro trenéry brankářů nabízí kurzy – Trenér brankářů FAČR B, Trenér brankářů UEFA B a Trenér brankářů FAČR A (Fotbalová asociace České republiky, 2018).

2.4 Interakce

Samotnou interakci si můžeme vyložit jako mnohovýznamový pojem. Pokud bychom ji zobecnili, chápeme ji jako souhrn všeho, co se odehrává při sociálním kontaktu (Slepička, 1982).

Interakcí rozumíme jako vícero sdělení, které si mezi sebou osoby vyměňují. Dochází ke sdílení více informací, ale není jich nekonečno mnoho (Watzlavick et al., 1999).

Podle Janíkové (2011) je interakce chápána jako vzájemné působení dvou a více osob, při kterém dochází k předávání, přijímání a zpracování informací.

Vybíral (2005) označil interakci jako synonymum komunikace. Mezi hlavní vymezení interakce řadíme sdělování, komunikaci a výměnu informací. Do interakce řadíme i navázání očního kontaktu, protože při pohledu na druhé můžeme sledovat jejich mimiku, tudíž neverbální komunikaci, a i ta v nás zanechá nějakou informaci (Gavora, 2005).

Komunikaci lze označit jako formu interakce, při které dochází k výměně informací mezi zúčastněnými. Jedná se o specifické propojení mezi lidmi. Jde o proces, který úzce souvisí s kooperací, vzájemným působením, interakcí, společenskou činností a sociální rolí. Díky souvislostem mezi komunikací a vzájemným působením můžeme o komunikaci říct, že má interakční charakter (Nakonečný, 2009).

Janíková (2011) dělí interakci do těchto tří rovin:

- Společenská rovina – jde o místo, kde k interakci dochází. Může se jednat o město, vesnici, klub, pracovní prostředí, domácí prostředí, společenskou událost a mnoho dalšího. Vedení interakce, její forma a obsah bude zcela jistě odlišná.
- Interpersonální rovina – pojednává o vztazích mezi těmi, kteří se interakce účastní. Je úzce spjatá se sociální rolí jedinců.
- Individuálně – psychologická rovina – jakýsi balíček dovedností či vrozených schopností, které jedinec uplatňuje při interakci. Může dojít k ovlivnění interakce.

Čadilová (2009) a Keller (2011) uvádí, že interakce v sociálních skupinách obsahuje různé druhy jednání členů skupiny. Dělí je do těchto čtyř skupin:

- Koakce – členové skupiny mají společný cíl. Pracují na něm ale každý odděleně bez jakékoli další kooperace. Při této formě tedy nedochází k žádné rivalitě ani soutěžení.
- Kooperace – členové skupiny mají společný. Od koakce je dělí fakt, že všichni vzájemně kooperují. Opět nedochází k rivalitě ani soutěžení.

- Kompetice – soutěžení. Existují dvě formy kompetice.
 - Při té první formě dochází ke vzájemnému soutěžení bez jakékoli kooperace. Cílem je dosáhnout výsledku a být lepší než ostatní ve skupině. Označujeme ji jako “Kompetice jako motivace”.
 - Cíl je společný pro všechny členy skupiny. Je nastaveno takové prostředí, ve kterém dochází k maximálnímu výkonu všech jedinců pro blaho celé skupiny. Označujeme ji jako “Kompetice jako organizace práce”.
- Rivalita – členové skupiny mají snahu o dosažení vytyčených cílů v co nejkratším čase. Na straně druhé ale neberou ohledy na všechny ostatní. Chtějí úspěch pouze pro sebe.

Podle Mikuláščíka (2010) rozlišujeme pozitivní a negativní interakci. Za pozitivní považuje kooperaci, participaci, akomodaci, asimilaci a konsenzus. Negativní spatřuje v kompetici, rivalitě, diskriminaci, konfliktu a ostrakismu.

Ve sportech probíhá interakce odlišným způsobem. Zejména tedy při vedení utkání. V některých sportech není možno vést svěřence v průběhu závodu (motorismus, některé lyžařské sporty). V dalších je naopak podávání pokynů v průběhu zakazováno (gymnastika). Největší skupinou jsou míčové sporty, při těch je možnost koučovat v průběhu utkání (Slepíčka, 1988). Dytrtová a Krhutová (2009) uvádí, že chování trenéra ke skupině svěřenců se nazývá interakčním stylem.

2.4.1 Interakční styl

Každý jedinec je ojedinělý a s ním i jeho styl. Ten můžeme označit jako relativně stálý projev osobnosti, který ho zároveň odlišuje od ostatních. Interakce každého jedince jsou subjektivní, originální a typické právě pro něho. Originalita jedince je ovlivněna vnitřními (intrapersonálními) a vnějšími činiteli (interpersonálním). Jednání každého jedince je relativně opakující se a předvídatelný jev. Jeho jednání tak lze i předpokládat (Čáp & Mareš, 2008).

Interakční styl osob je úzce spjat se stylem komunikace a způsobem reakce na komunikaci ostatních. Jedná se o kombinaci verbálních (užívaná řeč, skládání slov atp..) a neverbálních (gesta, mimika atp..) prvků komunikace. Interakční styl jedince může být ovlivněn několika faktory. Například kulturou, osobnostní charakteristikou, zkušenostmi nebo kontextem. Podle McCrae a Costa (1987) se faktor osobnosti vztahuje k charakteru jedince a obsahuje rysy, které jsou spojené s komunikací s ostatními. Také je velmi podstatné, zda je osoba introvertní nebo extrovertní. Introvertní lidé se cítí pohodlněji v menších skupinkách, zatímco extrovertním lidem je typická jejich expresivnost a nemají problém v navazování rozhovorů. Balkwell (1969) uvádí,

že i kultura může ovlivnit, jak jedinec interpretuje komunikaci ostatních lidí. Záleží na normách komunikace dané kultury. Watzlawick et al. (1999) rozebírají hledisko kontextu. Ten dle nich může mít přímý vliv na komunikaci jedince s ostatními. Zkušenosti jsou podle Knight et al. (1965) důležité, protože osoby se zkušenostmi z různých životních situací dokážou lepšímu se přizpůsobení situacím a jsou pak v následné komunikaci efektivnější.

Existuje několik přístupů, jak můžeme klasifikovat interakční styly. Jeden z těchto přístupů rozebírá role v komunikaci. Jeden ze zúčastněných je expozitor, tedy osoba, která mluví a ostatní od ní přijímají informace. Druhý v komunikaci je označen jako akceptor, tedy osoba, které vnímá informace od expozitora a reaguje na ně. Dalšími přístupy, jak můžeme klasifikovat interakční styly je míra dominance v komunikaci. Někteří jedinci jsou dominantní a mají snahu o ovládnání interakce, na straně druhé jsou lidé poddajní se snahou vyhýbat se konfliktům (Čáp & Mareš, 2008).

Moyer-Gusé a Nabi (2010) uvádí, že interakční styl má vliv na efektivitu komunikace. Psychology zase uvádí, že osoby, které mají dominantní interakční styl jsou méně vnímaví k potřebám a názorům osob druhých. Tento fakt může vést k obtížnějšímu navazování mezilidských vztahů.

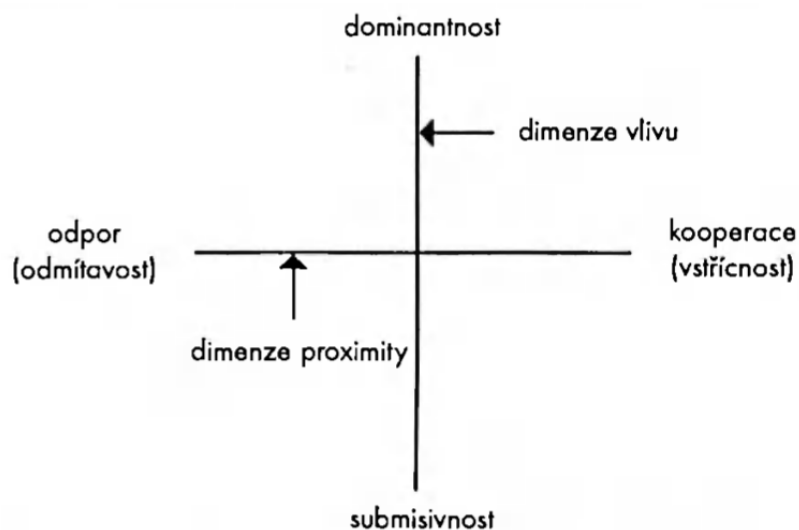
Interakční styl reprezentuje jedince, zároveň může poukázat na individuální zvláštnosti jeho osobnosti. Z pohledu psychologie mluvíme o interakčním stylu jako o rysu osobnosti. Tomu rozumíme jako psychické vlastnosti, která se projevuje chováním, jednáním a prožíváním osob (Janíková, 2012).

Ve své podstatě můžeme říct, že interakční styl může ovlivnit vztahy a výkon v zaměstnání nebo ve sportovním prostředí. Je velmi podstatné si uvědomovat styl své komunikace a snažit se ho utvářet tak, abychom byli efektivní. Na základě výzkumu autorů Eisenbeiss et al. (2008) vyplývá, že interakční styl osob na vedoucích pozicích má velký vliv na výkon a spokojenost podřízených.

Za první podnět, který vedl ke zkoumání interakčního stylu je označována T. Learyho teorie interpersonálního chování. Ten vycházel z faktu, že interpersonální chování ovlivňují dvě síly. Redukce strachu a udržení sebeúcty. T. Leary vytvořil model interpersonálních tendencí, jak je uvedeno na obrázku 3, který vychází ze dvou os. Ve směru horizontálním se jedná o dimenzi proximity, jejími krajními body jsou odpor a kooperace. Dle této dimenze lze charakterizovat, jak velká je míra odmítavosti a přátelským chováním vůči skupině. Ve směru vertikálním jsou krajními body této osy dominance a submisivnost. Na této ose lze vyjádřit míru moci nad skupinou v rukách pedagoga a jak velkou možnost mají žáci zasahovat do průběhu výuky (Janíková, 2011).

Obrázek 3

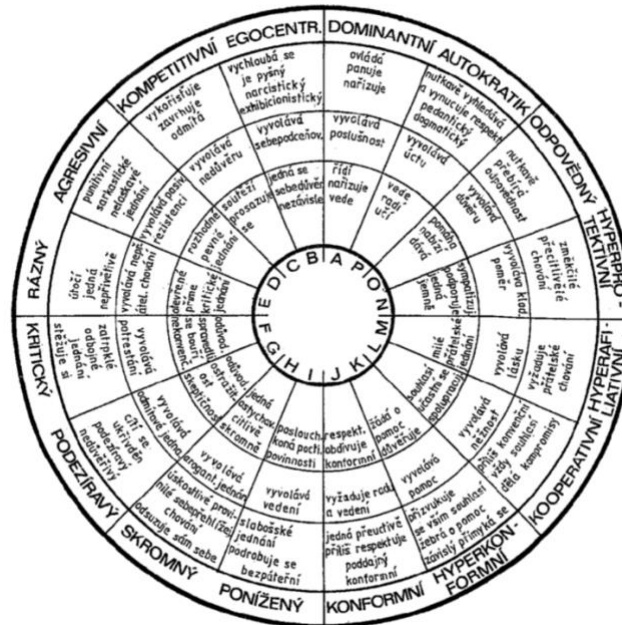
Model učitelova interpersonálního chování v interakci se žáky (Mareš & Gavora, 2004)

Na základě zkušeností z rozhovorů mezi klienty a jejich terapeuty T. Leary charakterizoval 16 typů interpersonálního chování. Ty jsou zobrazeny na obrázku 4. Tato kategorizace vycházela z analýzy, kterou společně se svými kolegy prováděl. Rozhovory, ze kterých vycházely měly klinické nebo jiné zaměření. Zaměřovali se na sentence, které v rozhovorech zazněly a následně je kategorizovali (Mareš, & Gavora, 2004).

Obrázek 4

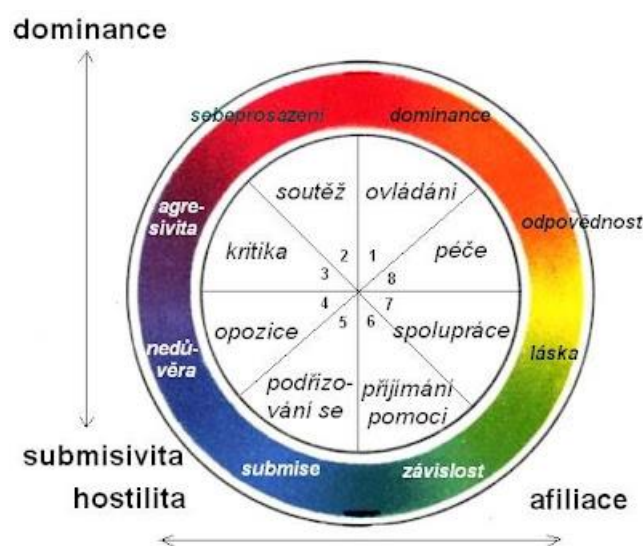
16 typů interpersonálního chování dle T. Learyho (Leary et al., 1976).

Tento počet následně zrevidoval na 8 typů ve dvou dimenzích, jak je uvedeno na obrázku 5. Došel k závěru, že povahově podobné typy se mohou sloučit (Mareš & Gavora, 2004).

Obrázek 5

Learyho typologie (Franče, 2007)

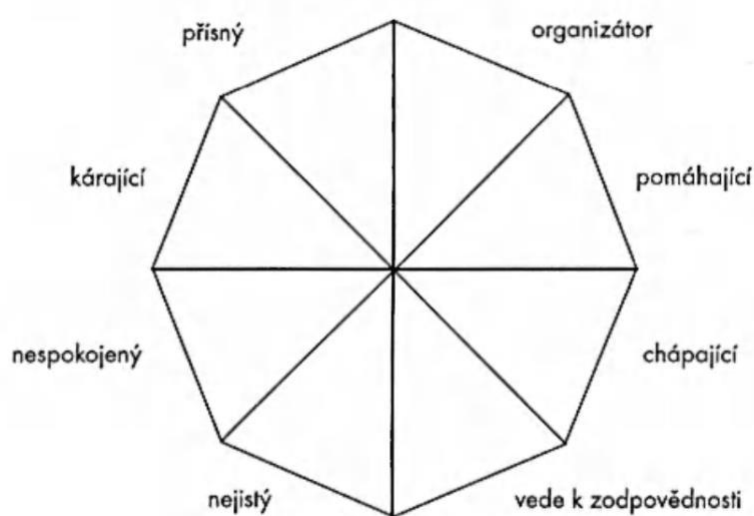

Model interpersonálních tendencí T. Learyho byl předlohou pro vytvoření ICL (Interpersonal Adjective Checklist) dotazníku, který rozpoznal odlišnosti u osobnosti jedince

(Kožený & Ganický, 1976). Wubbels, Brekelmansová, Créton a Hooymeyers následně přepracovali ICL dotazník tak, aby byl využitelnější pro pedagogické účely s názvem QTI (Questionnaire on Teacher Interaction). Vytvořili osmiúhelník, jak je vidět na obrázku 6, který obsahuje 8 sektorů, přičemž žádný sektor není lepší než ostatní sektory, a právě každý z těchto sektorů charakterizuje jednu vlastnost pedagoga (trenéra). Každý z těchto sektorů má tvar trojúhelníku (Gavora, 2005).

Obrázek 6

Osm sektorů Wubbelsova modelu interpersonálního chování v interakci (Mareš & Gavora, 2004)

Dytrtová a Krhutová (2009) uvádí jednotlivé dimenze interakčního stylu:

- Organizátor – umí žáky zaujmout, má přehled o dění ve třídě, typ pedagoga, který žáky naučí. Vůdčí typ, který má vše dobře zorganizované.
- Pomáhající – působí důvěryhodným dojmem, žákům vždy a ochotně poradí, vytváří přátelskou a uvolněnou atmosféru.
- Vede žáky k zodpovědnosti – nechává žáky rozhodovat o dění ve třídě, zároveň přijímá jejich názory a je ochoten se jím přizpůsobit.
- Nejistý – snadno se nechá vyvést z míry, působí zmateným dojmem a je plachý.
- Nespokojený – nikdy není dostatečně spokojený, oplývá pocitem, že žáci mají malé vědomosti, naopak žáci se mu nezavděčí.
- Kárající – nadřazený typ, který má nepříjemné poznámky směrem k žákům, snadno se rozčílí a často je ve špatné náladě.

- Přísný – od žáků očekává naprostou disciplínu a kázeň, jeho známkování je velmi přísné.

2.4.2 Interakční styl fotbalových trenérů

Interakční styl trenéra chápeme jako jeho chování vůči týmu. Řadíme sem veškerou komunikaci s hráči, rodiči, ostatními trenéry. Samozřejmě sem zahrnujeme i prostředky zpětné vazby směrem k hráčům (Mareš & Gavora, 2004).

Každý pedagog nebo trenér má svůj interakční styl, který ovlivňuje jeho charakterové vlastnosti, pedagogické dovednosti a didaktické strategie. Interakční styly trenérů se tedy mohou výrazně lišit a jsou poměrně ustálené bez ohledu na délku praxe (Gavora, 2005).

Interakční styl trenéra fotbalu je ovlivněn různými vnitřními či vnějšími faktory, nicméně každý trenér naplňuje dimenze jiným způsobem. V některé dimenzi může být silnější a v některé naopak ne tak silný, tím nám vznikají rozdíly v interakčních stylech trenérů (Gavora, 2005).

Působení na edukanta ve výchovně vzdělávacím procesu můžeme označit jako didaktický styl (Buzek et al., 2007).

Plachý (2014) uvádí čtyři didaktické styly, které přímo korelují s interakčními styly. Styly jsou následující:

- **Direktivní styl** – trenér je dominantní a vše řídí. Často se využívá pro jeho snadnost řízení tréninkové jednotky. Trenérova interakce s hráči je nejčastěji vytýkácí či chválící. Trenér rozhoduje o počtu opakování, času hry a jasných pravidlech. Uvádí, že při kombinaci s jinými styly se direktivní řízení může potlačit.
- **Praktický styl** – trenér nastaví podmínky cvičení, ale část rozhodování je na samotných hráčích. Ti mohou rozhodovat o tom, kdy začnou vykonávat činnost nebo kolikrát ji udělají.
- **Styl s nabídkou** – hráči si mohou vybrat obtížnost dle jejich úsudku. Sami si mohou říct, co by rádi zdokonalili a taková cvičení si vyberou.
- **Styl s řízeným objevováním** – uváděn jako královská disciplína. Trenér pokládá takové otázky, aby hráči museli odpovědět. V závislosti na jejich odpovědi se pak otevírají možnosti pro další řešení a diskusi. Často se užívají otevřené otázky, na které nelze odpovědět ano nebo ne.
- **Styl se samostatným objevováním** – trenérova interakce směrem k hráči stimuluje jejich vnímání. V principu ale necháváme hráčům úplnou samostatnost v řešení činností.

Podle Mareš a Gavora (2004) je interakce mezi trenérem a hráčem relativně stejná. Následně vede k automatismům, na základě kterých je jejich interakce v budoucnu jednodušší.

Interakční styl fotbalových trenérů sledoval ve své práci sledoval Hanus (2015). Dotazoval 20 trenérů, kteří hodnotili svůj interakční styl z vlastního pohledu a "ideální" interakční styl fotbalového trenéra. Z jeho výzkumu vyplývá, že nejvyšší zastoupení měla při sebehodnocení dimenze *napomáhající*. Ideální interakční styl trenéra trenéři hodnotili shodně jako při sebehodnocení, tedy v dimenzi *napomáhající*.

Zapletal (2020) ve své práci zkoumal interakční styl trenérů a také interakční styl "ideálního" trenéra z pohledu svěřenců a trenérů. Cílová skupina byli mládežníci z klubu FC Zlín. Výsledky ukázali, že trenéři se v sebehodnocení hodnotí nejvíce v dimenzích *pomáhající* a *chápaající*. Svěřenci je hodnotili v dimenzích *pomáhající* a *organizátor*. Při hodnocení "ideálního" trenéra se trenéři nejčastěji pohybovali v dimenzích *chápaající* a *organizátor*.

Koukol (2022) se ve své práci zaměřil na trenéry basketbalu. Do jeho práce se zapojilo 15 trenérů a 140 hráčů basketbalu. Trenéři se sami nejčastěji hodnotili v dimenzích *organizátor*, *pomáhající* a *chápaající*. Hráči je hodnotili v dimenzích *organizátor* a *pomáhající*. Při hodnocení "ideálního trenéra" jej trenéři hodnotili nejvíce v dimenzích *organizátor* a *pomáhající*, obdobně jako při sebereflexi. Hráči "ideálního" trenéra hodnotili obdobně jako při hodnocení svého trenéra, tedy v dimenzích *organizátor* a *pomáhající*, nicméně významné zastoupení zde měla i dimenze *přísný*.

2.5 Vývojová specifika hráčů fotbalu

V průběhu života každý jedinec prochází vývojovými změnami. Vývojem rozumíme jako procesem kvalitativních a kvantitativních změn lidského organismu. Zásadní atribut vývoje je jeho komplexnost. Veškeré změny morfologické, fyziologické, mentální a psychické probíhají současně a vzájemně se ovlivňují. Důležitým faktorem je dědičnost, díky které se přenáší specifické znaky z rodičů na jejich potomky. Za dědičný faktor označujeme somatotyp, barvu očí, krevní skupinu, ale také anatomicko-fyziologické předpoklady. Velmi podstatným je také výchova jedince. Tato záměrná činnost se také podílí na vývoji jedince (Buzek et al., 2007).

Obecně můžeme říct, že rozdíly mezi vývojovými specifiky v níže uvedených věkových obdobích jsou značné. V období 14. – 15. roku života se více soustředíme na rozvoji individuálních herních činností jednotlivce, četnost opakování a tím spojeného osvojování dovedností. V období 16. – 19. roku života se na pole působnosti daleko více dostává taktické pojetí fotbalu a zároveň i výkonnost hráčů (Plachý, 2014).

2.5.1 Vývojová specifika v období 14–15 let

Vývojové období mezi 14. – 15. rokem života považujeme za období pubescence, které končí nástupem adolescence. Podle Freudovi teorie toto období můžeme označit jako genitální. E. H. Erikson následující období nazývá “fází rozvoje vlastní identity” (Vágnerová & Lisá, 2021).

V období pubescence dochází u jedinců k zásadním somatickým změnám. Období je charakteristické přicházející pubertou, kterou můžeme rozdělit na stádium preburty a puberty. Typické pro toto období je nerovnoměrný vývoj vedoucí k diskoordinaci. Zrychlený růst končetin, než trupu vede k problému s vykonáváním dříve osvojených činností (Fajfer, 2005).

Dolejš (2008) uvádí, že v období puberty dochází k výraznému růstu těla u chlapců a vývoji primárních a sekundárních pohlavních znaků.

V tomto věkovém období často vidáme napodobování chování dospělých. Na straně druhé ale vidáme kritiku směrem k dospělým osobám vyjadřující se nadměrnou gestikulací při komunikaci s nimi (Buzek et al., 2007). Novák (2004) tvrdí, že se zvyšuje výskyt silných emocí, jako jsou hněv, radost a smutek. Současně s tím se rozvíjí schopnost vyjadřování svých emocí. Zároveň také uvádí, že se v tomto období mohou měnit vztahy s ostatními lidmi. Vytváření nových přátelství a vztahů vede k budování nových sociálních rolí.

Význam přátelství v tomto období je rostoucí, případné trestání před skupinou přátel je vnímáno velmi kriticky a s negativní odezvou (Buzek et al., 2007).

V tréninkovém procesu se apeluje na významu týmové spolupráce. Zároveň se velmi dbá na individuálních herních činnostech jednotlivce a rozvoji jeho dovedností. Klíčový je rozvoj samostatnosti, herního myšlení a individuálních herních činností jednotlivce (Votík, 2005).

Dále Votík (2005) uvádí, že hlavními úkoly sportovní přípravy ve fotbale v tomto věkovém období jsou:

- rozvoj základních a speciálních pohybových dovedností
- zdokonalování účelné techniky
- neustálé rozšiřování portfolia pohybových dovedností
- motivace k výkonu
- zodpovědný, samostatný a uvědomělý přístup k tréninkovému procesu

Podle Fajfera (2005) jsou klíčové tyto oblasti:

- vytvoření základu pro pozdější specializovaný trénink
- zlepšování pohybových dovedností dětí
- utváření vztahu k fotbalu

- dbát na fyzickou a psychickou stránku hráče
- zlepšovat individuální herní činnosti jednotlivce
- klást důraz i na týmový herní výkon

2.5.2 Vývojová specifika v období 16–19 let

Období mezi 16. – 19. rokem života nazýváme obdobím adolescence. Freud toto období ve své teorii označuje shodně jako výše zmíněné, tedy období genitální. Erikson následující vývojové období charakterizuje stejně jako to předešlé, tedy “fází rozvoje vlastní identity” (Vágnerová & Lisá, 2021).

Během této fáze života dochází k řadě fyzických, psychologických a sociálních změn jedince. Tyto faktory mají vliv na vývoj jeho osobnosti a samotné chování. Období adolescence je zároveň považováno za hledání vlastní identity (Jarkovská, 2009).

Šulová (2015) popisuje adolescenci jako období rozvoje kognitivních schopností, které se projevují zlepšením pozornosti, paměti, abstraktního a logického myšlení. Macek (2016) zase klade důraz na význam rodiny a blízkých osob. Dle Kalvachová (2014) adolescenti potřebují prostor pro své projevy, zároveň potřebují vědět, že jejich názor je vyslyšen. Na straně druhé ale uvádí, že potřebují jistou míru řízení a podporu ze strany dospělých osob.

Pokud se podíváme na anatomicko-fyziologickou stránku jedince v tomto věkovém období, můžeme říct, že zhruba v 18 letech je vývoj jedince ukončen. V rámci tréninkové jednotky je možné plné intenzivní zatížení díky plně funkčnímu rozvoji oběhového a dýchacího systému. Tělesné proporce jedinců jsou již plně rozvinuty a tělo je tak připraveno podstupovat i nejnáročnější tréninkový proces (Buzek et al., 2007).

Pro trenéry je velmi klíčové nalézt správný typ interakce a přístupu k adolescentům. Ti již nejsou dětmi, nicméně ani dospělými. Často jsou ekonomicky závislí na rodičích, ale sami by již chtěli vést svůj vlastní život. Jako ideální vztah mezi adolescentem a dospělým bývá označován vztah přátelský. Měl by být založen na vzájemném respektu s akcentem na dodržování nastavených pravidel. Adolescenti se často brání autoritativním typům trenérů, na straně druhé dokážou ocenit a uznávat někoho, kdo má nějaké znalosti a dovednosti (Fajfer, 2005).

Hlavními úkoly sportovní přípravy v tomto věkovém období jsou dle Votíka (2005):

- sportovní výkonnost na nejvyšší úrovni jako priorita
- rozvoj taktické stránky hráče z odpovídající úrovně soutěží
- stabilizace a neustálé zdokonalování sportovní techniky
- mentální odolnost

- vnitřní motivace jedince
- rozvoj kondiční připravenosti pro další růst
- přizpůsobení životního stylu nárokům a požadavkům fotbalu

Podle Fajfera (2009) jsou hlavní cíle sportovní přípravy následující:

- zdokonalování a stabilizace technických dovedností hráče
- teoretické znalosti taktiky na vysoké úrovni
- neustálé zdokonalování individuálních herních činností jednotlivce
- zdokonalování skupinové taktiky ve smyslu obranných a útočných činností skupin
- komplexní kondiční příprava jedince – stimulace vytrvalostních, silových a rychlostních schopností
- zlepšování pohyblivosti
- týmová taktika – součinnost hráčů v jednotlivém rozestavení, nácvik přechodové, útočné a obranné fáze

3 CÍLE

3.1 Hlavní cíl

Cílem bakalářské práce je identifikovat, jaké interakční styly uplatňují trenéři u mládeže (U15, U19) v klubech FK Náchod a FK Pardubice z pohledu jich samých a jejich svěřenců.

3.2 Dílčí cíle

- 1) Identifikovat interakční styl trenérů mládeže FK Náchod a FK Pardubice podle jejich vlastního názoru (sebereflexe).
- 2) Identifikovat interakční styl trenérů mládeže FK Náchod a FK Pardubice z pohledu jejich svěřenců.
- 3) Identifikovat interakční styl "ideálního" trenéra podle trenérů a jejich svěřenců.
- 4) Identifikovat rozdíly v uplatňovaném interakčním stylu trenérů mládeže mezi FK Náchod a FK Pardubice.

3.3 Výzkumné otázky případně hypotézy

- 1) Jaký je interakční styl fotbalových trenérů mládeže FK Náchod a FK Pardubice hodnocený z jejich vlastního pohledu?
- 2) Jaký je interakční styl fotbalových trenérů mládeže FK Náchod a FK Pardubice hodnocený z pohledu jejich vlastních svěřenců?
- 3) V kterých dimenzích se liší pohled trenéra s pohledem vlastních svěřenců na interakční styl trenéra?
- 4) V kterých dimenzích se liší názor na svého trenéra s představou o "ideálním" trenérovi pohledem svěřenců?
- 5) V kterých dimenzích se liší názor trenérů na svůj interakční styl s představou o "ideálním" interakčním stylu trenéra?
- 6) Jak se liší interakční styl fotbalových trenérů mládeže ve vybraných kategoriích v FK Náchod a FK Pardubice na základě hodnocení vlastních svěřenců?

4 METODIKA

4.1 Metody sběru dat

Výzkum probíhal v období ledna a února 2023 ve fotbalových klubech FK Náchod – Královehradecký kraj a FK Pardubice – Pardubický kraj. Pro výzkum byli vybrány dvě kategorie z každého klubu. Konkrétně U15 a U19. Do výzkumu bylo zapojeno 63 hráčů. V kategorii U15 a U19 FK Náchod se výzkumu zúčastnilo patnáct hráčů. V kategorii U15 FK Pardubice se také zúčastnilo 15 hráčů. V kategorii U19 FK Pardubice se do výzkumu zapojilo 18 hráčů. Věk všech hráčů se pohyboval v rozmezí 14–19 let, podrobnou charakteristiku hráčů nalezneme v tabulce 2. Výzkumu se zúčastnili celkem 4 hlavní trenéři z každé kategorie obou klubů. Délka praxe se u trenérů pohybovala mezi 5–14 roky. Dvěma mladším trenérům bylo shodně 26 let. Starším dvěma trenérům shodně 29 let, detailní charakteristiku trenérů nalezneme v tabulce 3.

Účastníci výzkumu byli informováni o účelu, dobrovolnosti a podstatě výzkumu. Obdrželi detailní informace pro vyplnění dotazníků. Všem zúčastněným bylo zdůrazněno, že celý výzkum je anonymní. Všichni respondenti obdrželi dva dotazníky. Jeden se vztahoval na interakční styl jejich trenéra, respektive sebehodnocení. Druhý se vztahoval na interakční styl “ideálního” trenéra. Současně s dotazníky dostali informovaný souhlas s účastí ve výzkumu. U nezletilých hráčů jej podepisovali jejich zákonní zástupci.

Samotné šetření probíhalo před tréninkovou jednotkou, kdy zúčastnění obdrželi dotazníky a byly jim poskytnuty všechny důležité pokyny. Časová dotace pro vyplnění dotazníku byla dostatečná pro všechny zúčastněné.

Trenérům byla poskytnuta možnost zaslání výsledků jako prostředek zpětné vazby.

Tabulka 2

Profil trenérů a jejich svěřenců

	Trenér			
	A	B	C	D
Pohlaví	muž	muž	muž	muž
Věk v letech	29	29	26	26
Vzdělání	SŠ maturita	VŠ	SŠ maturita	VŠ
Trenéřská kvalifikace	TM UEFA A	UEFA A	UEFA B	UEFA B
Délka praxe v letech	14	7	5	8

Počet svěřenců	15	18	15	15
Pohlaví svěřenců	muži	muži	muži	muži
Vzdělání svěřenců	základní	základní	základní	základní
Průměrný věk svěřenců	14	18,16	14,19	17,13

Poznámka. SŠ = střední škola; VŠ = vysoká škola; TM = trenér mládeže

4.2 Použité výzkumné metody

Pro výzkum byla použit dotazník interakčního stylu trenéra, adaptace pro sportovce, jehož autory jsou Mgr. Jana Harvanová, Ph.D. a doc. PhDr. Dana Štěrbová, Ph.D. (Harvanová & Štěrbová, 2021). Tento dotazník vychází z Questionnaire on Teacher Interaction (QTI), který vypracovali T. Wubbels a J. Levy. Českou verzi Dotazníku interakčního stylu učitele vypracovali J. Mareš, P. Gavora a Brok v roce 2003 (Wubbels & Levy in Gavora, 2005; Dytrtová, 2008).

Adaptace použitá pro výzkum byla složena ze dvou verzí, kdy každá obsahovala dva samostatné dotazníky:

- Verze pro trenéry – první dotazník zjišťoval interakční styl trenéra na základě sebehodnocení (sebereflexe) a druhý dotazník interakční styl “ideálního” trenéra.
- Verze pro sportovce – první dotazník zjišťoval interakční styl jejich trenéra a druhý dotazník interakční styl “ideálního” trenéra.

Všechny 4 dotazníky obsahovali 64 tezí. Každá z nich se samostatně hodnotí na škále 0-4. 0 znamená, že se takového chování trenér nedopouští nikdy a 4 naopak znamená, že se takového chování trenér dopouští vždy.

Teze v dotaznících byly dělené do 8 dimenzí: Organizátor, Pomáhající, Chápající, Vede k zodpovědnosti, Nejistý, Nespokojený, Kárající a Přísný, viz. kapitola 2.4.1. Každá z dimenzí je v dotazníku zastoupena 8 otázkami, které jsou různě umístěné v dotazníku, jak je uvedeno v tabulce 4.

Tabulka 4

Rozmístění tezí dotazníku do jednotlivých dimenzí

Dimenze	Charakteristické otázky
Organizátor	1, 7, 16, 34, 42, 48, 58, 64
Pomáhající	6, 24, 29, 31, 33, 36, 57, 61
Chápající	2, 4, 8, 12, 14, 17, 43, 46
Vede k zodpovědnosti	9, 21, 25, 35, 40, 49, 53, 59
Nejistý	5, 11, 18, 20, 39, 45, 47
Nespokojený	22, 26, 27, 37, 50, 54, 55, 62
Kárající	10, 13, 15, 19, 28, 41, 44, 51, 52
Přísný	3, 23, 30, 32, 38, 56, 60, 63

Všechny teze jsou rozvrženy tak, aby se z hodnot, které se po vypočítání průměru, objeví, dalo uvést, který interakční styl daného trenéra je upřednostňován.

5 VÝSLEDKY

Následující kapitola obsahuje odpovědi na všechny výzkumné otázky, které jsou předmětem bakalářské práce.

5.1 Identifikování interakčního stylu trenérů mládeže

Obsahem první podkapitoly je identifikace interakčního stylu trenérů mládeže FK Náchod a FK Pardubice. Výsledky vycházejí z jejich vlastního pohledu (sebereflexe). V tabulce 5 můžeme vidět průměrné hodnoty jednotlivých dimenzí u každého trenéra.

Tabulka 5

Průměrné hodnoty jednotlivých dimenzí interakčního stylu vycházející z pohledu trenérů (sebereflexe).

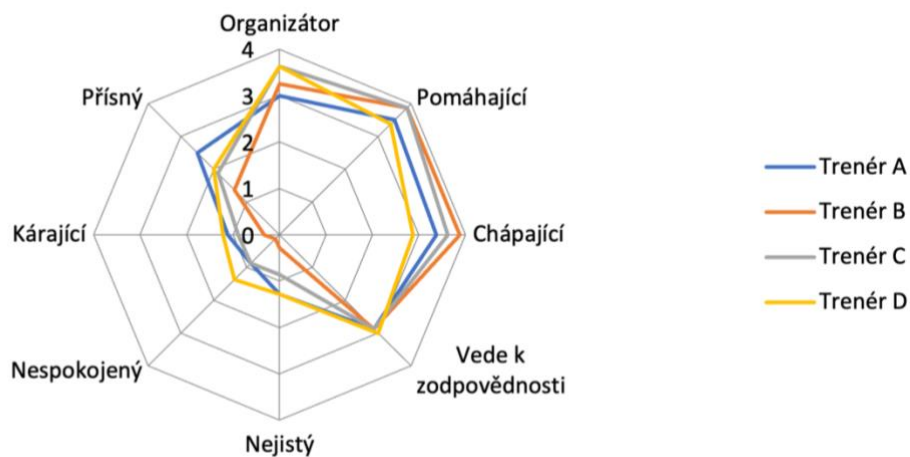
Dimenze	Jednotlivý trenéři			
	Trenér A	Trenér B	Trenér C	Trenér D
Organizátor	3,00	3,25	3,63	3,63
Pomáhající	3,50	3,88	3,88	3,38
Chápající	3,38	3,88	3,63	2,88
Vede k zodpovědnosti	2,88	2,88	2,88	3,00
Nejistý	1,29	0,29	0,86	1,29
Nespokojený	0,88	0,13	0,88	1,38
Kárající	1,11	0,33	0,89	1,22
Přísný	2,50	1,38	1,88	2,00

Každá z dimenzí měla v dotazníku zastoupení osmi otázkami. Z tabulky 5 vyplývá, že mezi nejčastěji užívané interakční styly trenérů patří Organizátor, Pomáhající, Chápající a Vede k zodpovědnosti. Naopak mezi nejméně uplatňované interakční styly patří Nespokojený, Kárající a Nejistý. Poměrně značné zastoupení měla i dimenze Přísný. Na obrázku 7 můžeme vidět, že největší rozdíly mezi samotnými trenéry jsou v dimenzi Nespokojený, naopak nejmenších rozdílů sledujeme v dimenzi Vede k zodpovědnosti. Můžeme tedy říci, že pro trenéry je podstatné, aby měli tréninkové jednotky dobře zorganizované, pomáhali svým svěřencům, chápali jejich názory a zároveň je vedli k zodpovědnosti směrem k jim samotným a celému týmu.

Dimenze Organizátor, Pomáhající a Chápající hodnotili jako nejužívanější, na základě sebereflexe, i trenéři ve výzkumu interakčního stylu trenérů boxu, který prováděl Vican (2021). Shodně jsou ve výzkumu zastoupeny i nejméně uplatňované dimenze Nespokojený, Kárající a Nejistý.

Obrázek 7

Graf interakčního stylu trenérů mládeže hodnocený na základě vlastního názoru (sebereflexe)

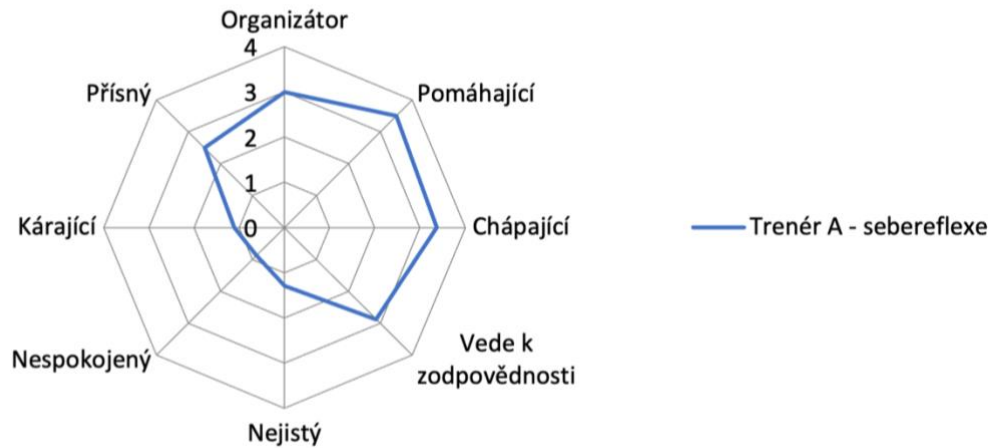

Na obrázku 8 jsou hodnoty z tabulky 5 převedené do grafu. Jedná se o detailní popis interakčního stylu trenéra A na základě jeho vlastního názoru (sebereflexe). Trenér A má nejvyšší hodnoty v dimenzích Organizátor, Pomáhající, Chápající a Vede k zodpovědnosti. Nejnižších hodnot dosáhl v dimenzích Nespokojený, Kárající a Nejistý. Velmi významné zastoupení má i dimenze Přísný.

Obrázek 8

Interakční styl trenéra A z jeho vlastního pohledu (sebereflexe)

Trenér A - sebereflexe

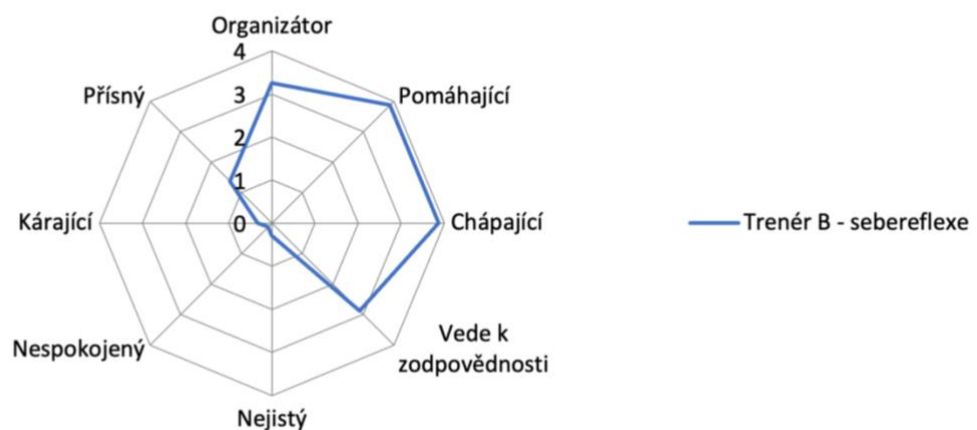

Obrázek 9 zachycuje hodnocení trenéra B z jeho vlastního názoru (sebereflexe). Trenér B se nejvíce vidí v dimenzích Pomáhající a Chápající. Významné zastoupení má i dimenze Vede k zodpovědnosti a Přísný. Nejméně se trenér B vidí v dimenzích Nejistý, Nespokojený a Kárající.

Obrázek 9

Interakční styl trenéra B z jeho vlastního pohledu (sebereflexe)

Trenér B - sebereflexe

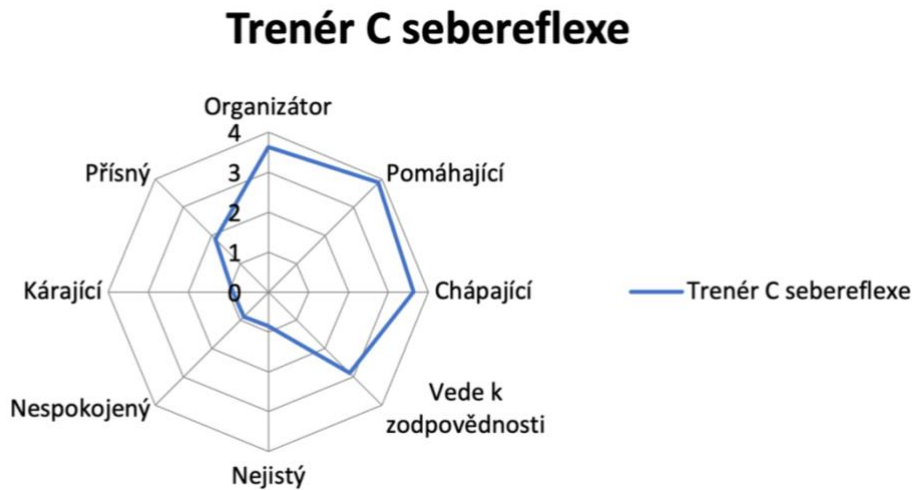

Trenér C a jeho hodnocení dle vlastního názoru (sebereflexe) je k vidění na obrázku 10. Ten se nejvíce hodnotí v dimenzi Pomáhající, Chápající a Organizátor. Nejméně z jeho

sebereflexe vyházejí dimenze Nejistý, Nespokojený a Kárající. Velmi podstatné zastoupení v jeho sebereflexi zaujímají dimenze Vede k zodpovědnosti a Přísný.

Obrázek 10

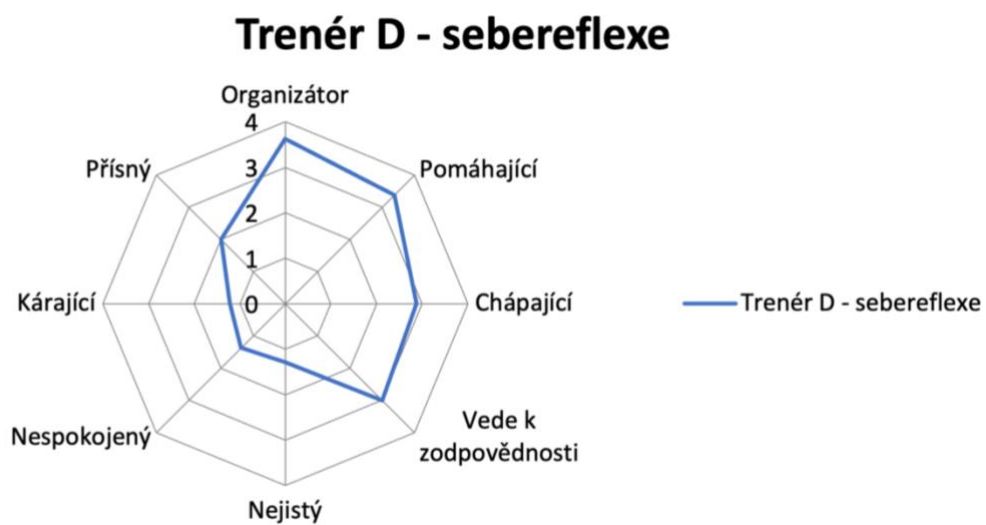
Interakční styl trenéra C z jeho vlastního pohledu (sebereflexe)

Trenér D nejvíce uplatňuje styl Organizátor, Pomáhající a Vede k zodpovědnosti. Jako protipól nejvíce uplatňovaných stylů můžeme označit dimenze Nejistý, Nespokojený a Kárající. Mezi často uplatňované styly můžeme řadit i Chápající a Přísný.

Obrázek 11

Interakční styl trenéra D z jeho vlastního pohledu (sebereflexe)

5.2 Identifikování interakčního stylu trenéra dle hodnocení svěřenců

Ve druhé kapitole budeme identifikovat interakční styl fotbalových trenérů mládeže z hlediska hodnocení jejich svěřenců. Průměrné hodnoty jednotlivých dimenzí jsou uvedeny v tabulce 6.

Tabulka 6

Průměrné hodnoty jednotlivých dimenzí interakčního stylu vycházející z pohledu svěřenců

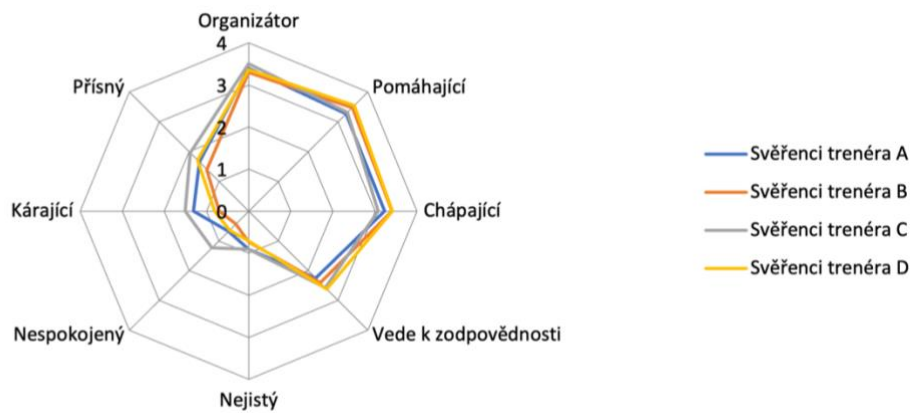
Dimenze	Svěřenci trenérů			
	SV – Trenéra A	SV – Trenéra B	SV – Trenéra C	SV – Trenéra D
Organizátor	3,40	3,30	3,50	3,36
Pomáhající	3,27	3,48	3,32	3,55
Chápající	3,23	3,40	3,08	3,41
Vede k zodpovědnosti	2,25	2,41	2,57	2,62
Nejistý	0,90	0,73	0,90	0,71
Nespokojený	0,68	0,43	1,23	0,64
Kárající	1,31	0,70	1,51	0,81
Přísný	1,65	1,40	1,96	1,71

Poznámka. SV = svěřenci trenéra

Stejně jako u první výzkumné otázky, tak i v dotazníku, který vyplňovali svěřenci, měla každá dimenze 8 otázek. Z hodnot v tabulce 6 můžeme definovat, že nejvíce trenéři, dle hodnocení svěřenců, uplatňují styly Organizátor, Pomáhající, Chápající. Nezanedbatelné zastoupení mají i dimenze Vede k zodpovědnosti a Přísný. Podle svěřenců jejich trenéři nejméně uplatňují styly Nejistý, Nespokojený a Kárající. Na obrázku 12 můžeme vidět přenos dat z tabulky 6 do grafu. Němeček (2017) ve svém výzkumu došel k podobnému výsledku. Z jeho výzkumu vyplývá, že trenéři, kteří byli hodnoceni svými svěřenci dosáhli nejvíce dimenzí Organizátor, Pomáhající a Chápající. Významné zastoupení má i dimenze Vede k zodpovědnosti.

Obrázek 12

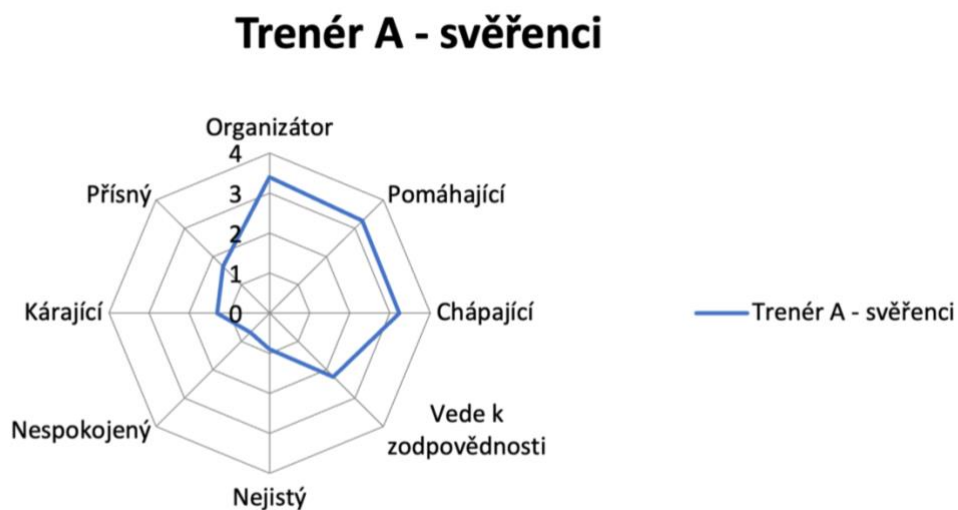
Graf interakčních stylů trenérů mládeže hodnocený jejich svěřenci

Následující obrázek 13 zachycuje detailní pohled na hodnocení interakčního stylu trenéra A jeho svěřenci. Ti ho nejvíce vidí v dimenzích Organizátor, Pomáhající a Chápající. Výrazné zastoupení má i dimenze Vede k zodpovědnosti. Nejméně svého trenéra svěřenci vidí v dimenzích Nejistý, Nespokojený, Kárající a Přísný.

Obrázek 13

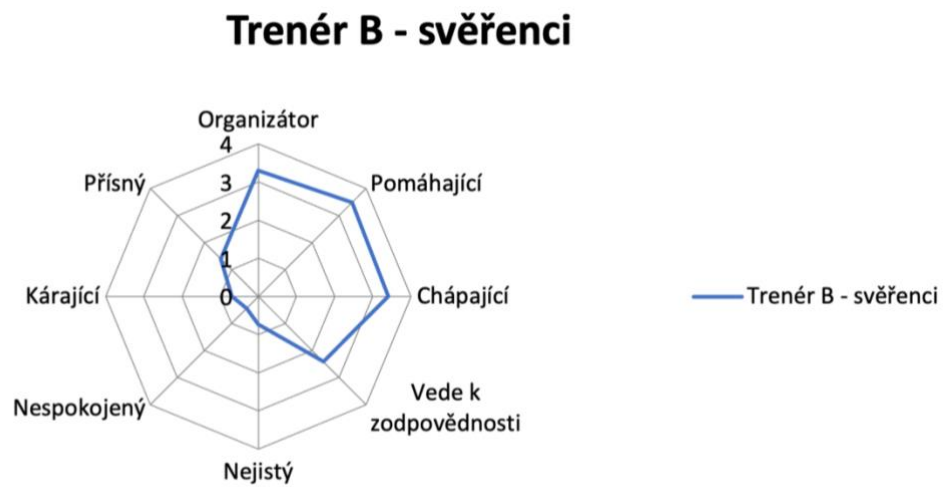
Graf interakčního stylu trenéra A hodnocený jeho svěřenci

Svěřenci trenéra B hodnotili svého trenéra nejvíce v dimenzích Organizátor, Pomáhající, Chápající a Vede k zodpovědnosti. Nejméně svého trenéra hodnotili v dimenzích Nejistý, Nespokojený a Kárající. Dle svěřenců má relativně velké zastoupení i dimenze Přísný. Podrobně je vyobrazeno na obrázku 14.

Obrázek 14

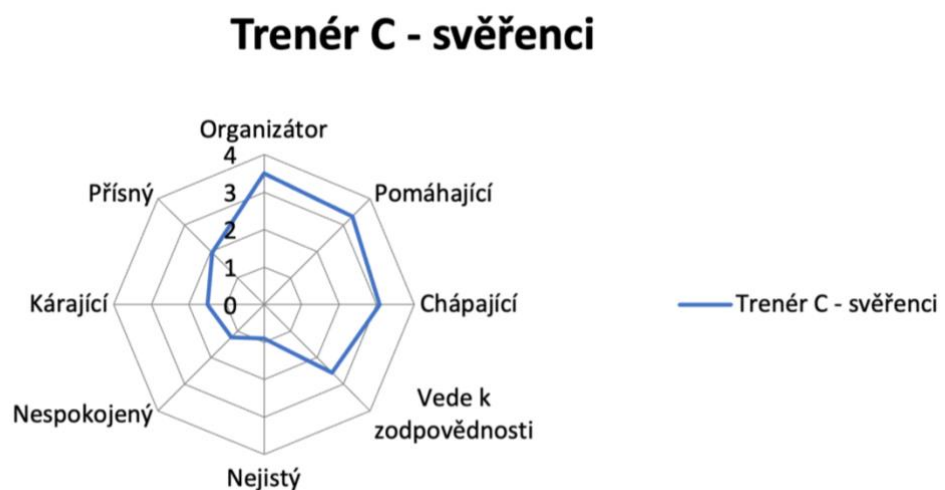
Graf interakčního stylu trenéra B hodnocený jeho svěřenci

Svěřenci trenéra C, viz. obrázek 15, hodnotili svého trenéra nejvýše v dimenzích Organizátor, Pomáhající, Chápající a Vede k zodpovědnosti. Nejnižše hodnotili svého trenéra v dimenzích Nejistý a Nespokojený. Poměrně vysoké zastoupení v hodnocení svěřenců měly i dimenze Kárající a Přísný.

Obrázek 15

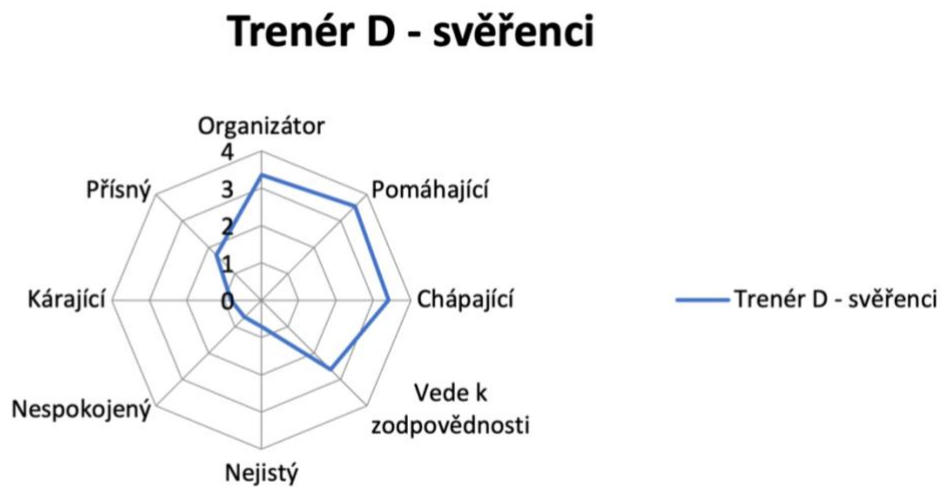
Graf interakčního stylu trenéra C hodnocený jeho svěřenci

Hodnocení trenéra D z pohledu jeho svěřenců je detailně zachycen na obrázku 16. Podle nich trenér D nejvíce uplatňuje styly Organizátor, Pomáhající a Chápající. Podstatné zastoupení uplatňovaného stylu má i dimenze Vede k zodpovědnosti a Přísný. Nejméně uplatňuje styly Nejistý, Nespokojený a Kárající.

Obrázek 16

Graf interakčního stylu trenéra D hodnocený jeho svěřenci

5.3 Rozdíly v interakčním stylu trenéra mezi hodnocením trenéra a svěřenců

V kapitole třetí je předmětem zkoumání rozdíl interakčního stylu trenéra mezi hodnocením trenéra na základě sebereflexe a svěřenci. V tabulce 7 jsou uvedené hodnoty, které jsou průměrem hodnot z vyplněných dotazníků. Již zde můžeme vidět, že rozdíly jsou u některých dimenzích vyšší a u některých nižší.

Tabulka 7

Průměrné hodnoty jednotlivých dimenzí interakčního stylu z pohledu trenérů a svěřenců

Dimenze	Trenéři a jejich svěřenci							
	TR-A	SV-A	TR-B	SV-B	TR-C	SV-C	TR-D	SV-D
Organizátor	3,00	3,40	3,25	3,30	3,63	3,50	3,63	3,36
Pomáhající	3,50	3,27	3,88	3,48	3,88	3,32	3,38	3,55
Chápající	3,38	3,23	3,88	3,40	3,63	3,08	2,88	3,41
Vede k zodpovědnosti	2,88	2,25	2,88	2,41	2,88	2,57	3,00	2,62
Nejistý	1,29	0,90	0,29	0,73	0,86	0,90	1,29	0,71
Nespokojený	0,88	0,68	0,13	0,43	0,88	1,23	1,38	0,64
Kárající	1,11	1,31	0,33	0,70	0,89	1,51	1,22	0,81
Přísný	2,50	1,65	1,38	1,40	1,88	1,96	2,00	1,71

Poznámka. TR = trenér; SV = svěřenci

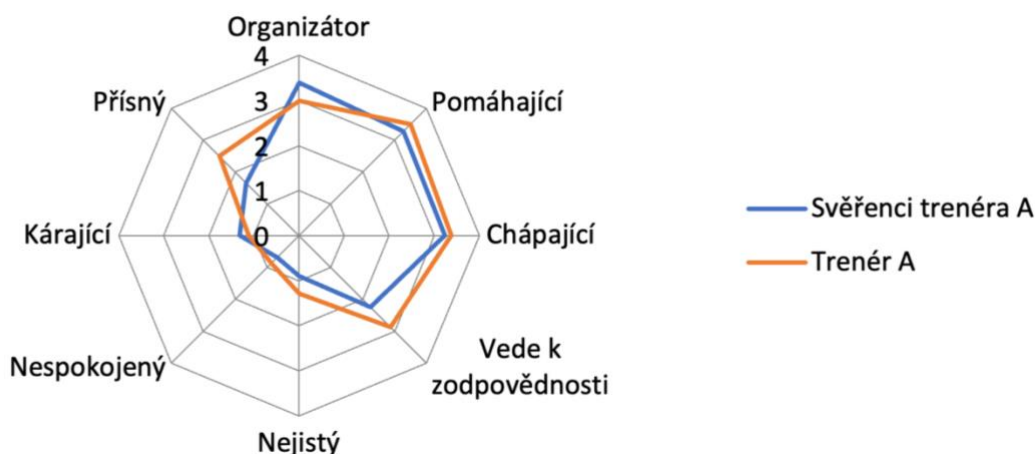
Detailní pohled na rozdíl mezi uplatňovaném interakční stylu trenéra A z jeho pohledu (sebereflexe) a z pohledu jeho svěřenců je vidět na obrázku 17 a číselně vyjádřen v tabulce 7.

Rozdíl vnímání interakčního stylu trenéra A a svěřenců trenéra A je v některých dimenzích relativně velký. Nejvyšších rozdílů u interakčního stylu dosáhli dimenze Vede k zodpovědnosti a Přísný. Trenér A se vnímá jako osoba, která vede své svěřence k zodpovědnosti a zároveň je na ně poměrně přísný. Naopak jeho svěřenci ho v obou těchto dimenzích vnímají jako méně přísného a vedoucího k zodpovědnosti. Zároveň svěřenci svého trenéra vnímají jako většího organizátora, než se vnímá on sám. V dimenzi Nejistý se vnímání trenéra jeho svěřenců opět lehce rozchází. Trenér A se vnímá více nejistě, než hodnotili jeho svěřenci. U dimenzí Pomáhající, Chápající a Kárající se hodnocení relativně shoduje.

Obrázek 17

Graf interakčního stylu trenéra A hodnocený z jeho vlastního pohledu (sebereflexe) a z pohledu jeho svěřenců

Trenér A sebereflexe a názor svěřenců

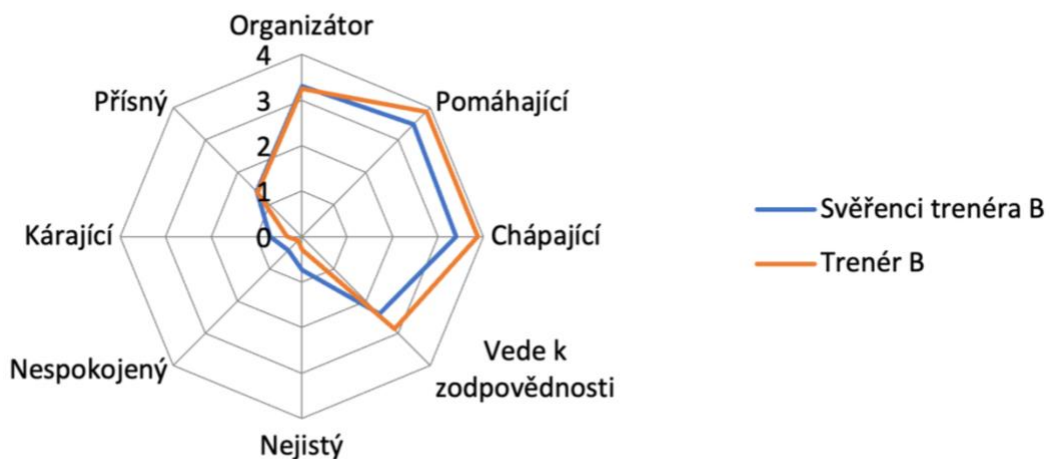
Podrobný pohled na rozdíl ve vnímání interakčním stylu trenéra B je k vidění na obrázku 18 a tabulce 7. U trenéra B došlo k téměř absolutní shodě hned v několika dimenzích. Trenér B a jeho svěřenci se v dimenzích Organizátor a Přísný téměř stoprocentně shodují. Nejvyšších rozdílů došlo v dimenzích Pomáhající, Chápající a Vede k zodpovědnosti. Ve všech třech dimenzích se trenér domnívá, že danou dimenzi uplatňuje více, než si myslí jeho svěřenci. Ve své podstatě si trenér B myslí, že svěřencům více pomáhá, má větší pochopení a zároveň je více

chápaající, než si myslí svěřenci. Naopak v dimenzích Nejistý, Nespokojený a Kárající se svěřenci domnívají, že tyto dimenze uplatňuje více, než si o sobě myslí samotný trenér.

Obrázek 18

Graf interakčního stylu trenéra B hodnocený jeho vlastního pohledu (sebereflexe) a z pohledu jeho svěřenců

Trenér B sebereflexe a názor svěřenců

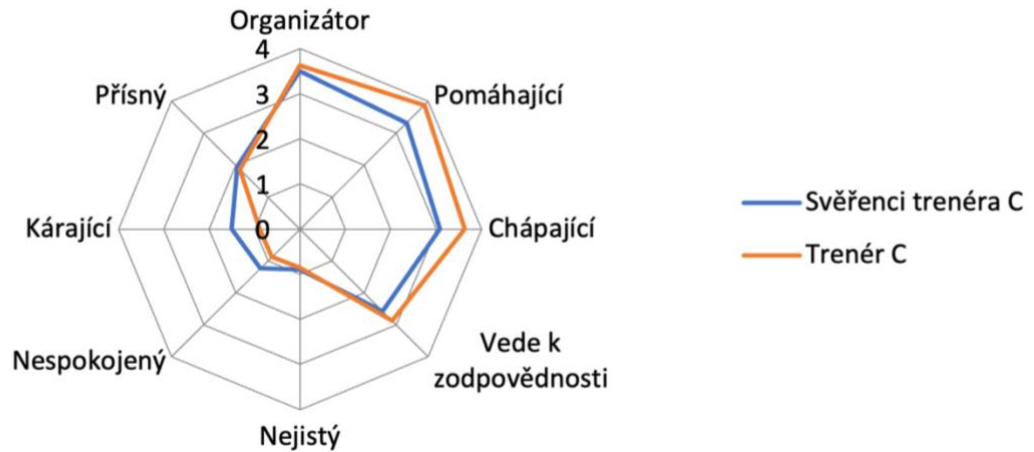

Na obrázku 19 sledujeme hodnocení interakčního stylu trenéra v porovnání s tím, jak ho vnímají jeho svěřenci. Z obrázku je zřejmé, že v dimenzích Organizátor, Nejistý a Přísný se vidí téměř identicky. Svěřenci ho nevnímají jinak, než se vnímá sám trenér C. K relativně velkému rozdílu ve vnímání svěřenců a trenéra C dochází v dimenzích Pomáhající a Chápající. Samotný trenér C se vnímá jako jedinec, který své svěřence dovede pochopit a zároveň jim je pomáhající. Svěřenci ho takového i vnímají, nicméně v menší míře než on sám sebe. Dalšího většího rozdílu si můžeme všimnout v dimenzích Kárající a Nespokojený. U těchto dimenzí má rozdíl opačný charakter než u dimenzí Pomáhající a Chápající. Samotní svěřenci ho vnímají jako více Kárajícího a Nespokojeného než on sám sebe. Jako malý rozdíl ve vnímání interakčního stylu trenéra C můžeme hodnotit dimenzi Vede k zodpovědnosti.

Obrázek 19

Graf interakčního stylu trenéra C hodnocený z jeho vlastního pohledu (sebereflexe) a z pohledu jeho svěřenců

Trenér C sebereflexe a názor svěřenců

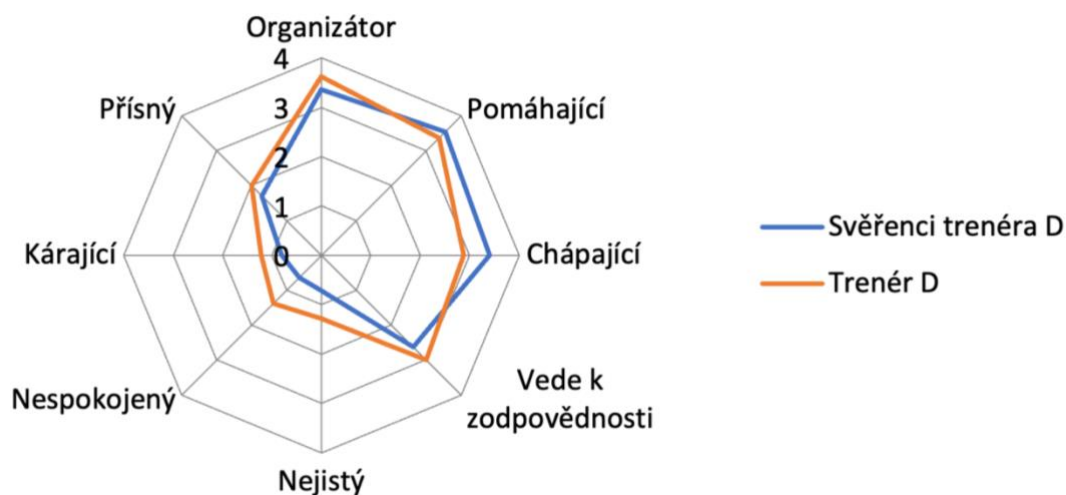

U trenéra D vidíme rozdíl v jeho vnímaném interakčním stylu na obrázku 20. Byl opět hodnocený z pohledů trenéra D (sebereflexe) a z pohledu hráčů. Trenér D se se svými svěřenci neshodl v žádné dimenzi. Ke shodě dochází téměř v dimenzích Organizátor, Pomáhající a Přísný. Trenér D se v dimenzích Organizátor a Přísný vidí více než ho vidí samotní svěřenci. Opačný charakter má dimenzi Pomáhající. Trenér se vidí jako více pomáhající, než ho samotní svěřenci vnímají. Větších rozdílů můžeme sledovat v dimenzích Chápající a Nespokojený. Trenér se vidí jako méně chápající směrem ke svěřencům a na straně druhé se vidí více Nespokojený, než ho vidí svěřenci. Rozdíly v dimenzích Vede k zodpovědnosti, Nejistý a Kárající jsou, ale jejich výše je relativně nízká.

Obrázek 20

Graf interakčního stylu trenéra D hodnocený z jeho vlastního pohledu (sebereflexe) a z pohledu jeho svěřenců

Trenér D sebereflexe a názor svěřenců

5.4 Rozdíly v interakčním stylu "ideálního" trenéra a svého trenéra pohledem jeho svěřenců

V této kapitole si představíme výsledky, které se vztahují ke čtvrté výzkumné otázce. Předmětem této výzkumné otázky je identifikovat v jakých dimenzích se liší názor svěřenců na interakční styl svého trenéra s představou o "ideálním" trenérovi. V tabulce 8 jsou uvedené průměrné hodnoty jednotlivých dimenzí, které byly zjištěny ve výzkumu. Z průměrných hodnot, které jsou v tabulce 8, můžeme vyčíst větší rozdíly v dimenzích Nespokojený a Přísný. Právě v těchto dimenzích shledali svěřenci vyšší rozdíly mezi hodnocením vlastního trenéra a "ideálního" trenéra.

Tabulka 8

Průměrné hodnoty interakčního stylu trenéra a "ideálního" trenéra pohledem svěřenců

Dimenze	Svěřenci trenéra A		Svěřenci trenéra B		Svěřenci trenéra C		Svěřenci trenéra D	
	NSV	NSI	NSV	NSI	NSV	NSI	NSV	NSI
Organizátor	3,40	3,44	3,30	3,71	3,50	3,68	3,36	3,72
Pomáhající	3,27	3,47	3,48	3,60	3,32	3,65	3,55	3,63
Chápající	3,23	3,51	3,40	3,60	3,08	3,37	3,41	3,64
Vede k zodpovědnosti	2,25	2,63	2,41	2,60	2,57	2,70	2,62	2,83
Nejistý	0,90	0,64	0,73	0,41	0,90	0,76	0,71	0,36
Nespokojený	0,68	0,58	0,43	0,52	1,23	0,78	0,64	0,68
Kárající	1,31	0,90	0,70	0,64	1,51	0,92	0,81	0,64
Přísný	1,65	1,74	1,40	1,99	1,96	2,07	1,71	2,05

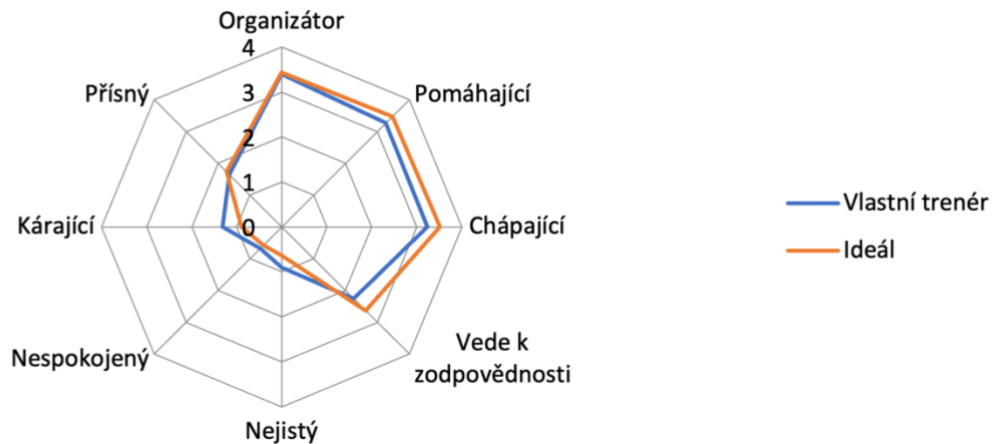
Poznámka. NSV = názor svěřenců na svého trenéra, NSI = názor svěřenců na "ideálního" trenéra

U trenéra A hodnotili svěřenci v dimenzích Organizátor, Pomáhající, Nejistý, Nespokojený a Přísný s minimálním rozdílem. V dimenzích Chápající a Vede k zodpovědnosti se svěřenci domnívají, že "ideální" trenér by dané dimenze měl naplňovat více, než je aktuálně naplňuje jejich trenér. V dimenzi Kárající naopak svěřenci došli k názoru, že "ideální" trenér by měl kárat méně, než kárá jejich trenér. Detailní pohled na grafické znázornění je na obrázku 21.

Obrázek 21

Graf interakčního stylu trenéra A a představy o interakčním stylu "ideálního" trenéra pohledem svěřenců trenéra A

Trenér A a "ideální" trenér z pohledu svěřenců

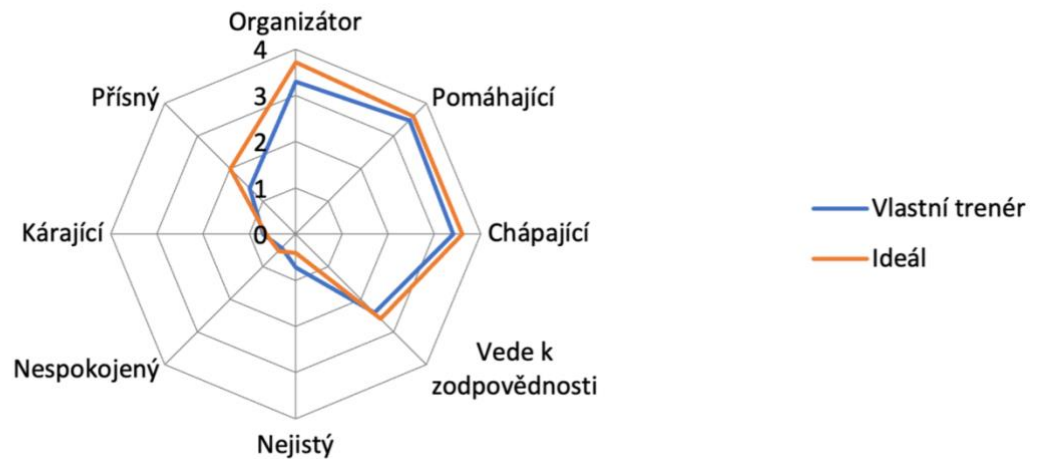

Interakční styl trenéra B pohledem jeho svěřenců a představa o interakčním stylu "ideálního" trenéra pohledem svěřenců trenéra B je graficky vyobrazen na obrázku 22. Téměř ve všech dimenzích dochází k odlišnostem. Vyjma dimenzí Pomáhající, Nespokojený a Kárající, kde jsou rozdíly velmi minimální. K menším rozdílům dochází v dimenzích Pomáhající, Chápající a Vede k zodpovědnosti. K větším rozdílům dochází v dimenzích Organizátor a Přísný. V obou případech si svěřenci myslí, že "ideální" trenér by obě tyto dimenze měl naplňovat více než je naplňuje právě ten jejich.

Obrázek 22

Graf interakčního stylu trenéra B a představy o interakčním stylu "ideálního" trenéra pohledem svěřenců trenéra B

Trenér B a "ideální" trenér z pohledu svěřenců

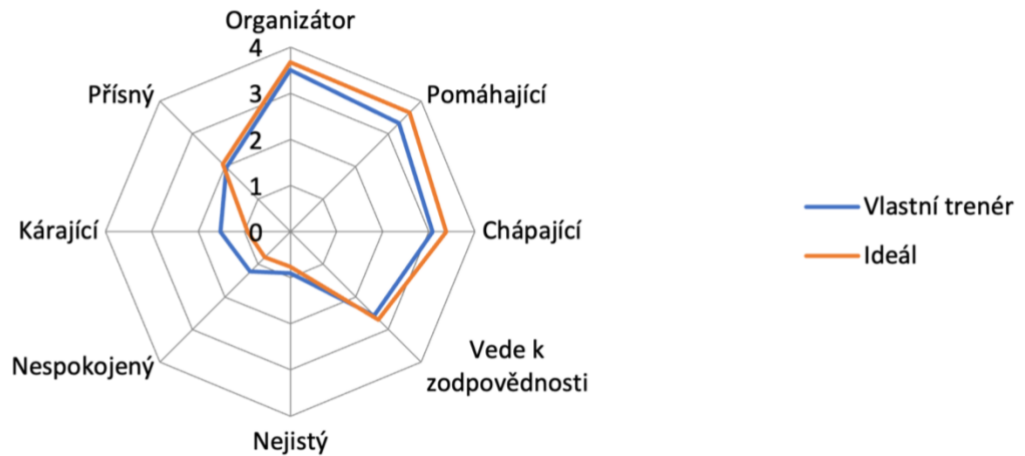

Na obrázku 23 je zaznamenám graf interakčního stylu trenéra c a "ideálního" trenéra pohledem jeho svěřenců. Hodnoty v tabulce 8 a na obrázku 23 se v dimenzích Organizátor, Vede k zodpovědnosti, Nejistý a Přísný téměř neliší. V dimenzích Pomáhající a Chápající vnímají svěřenci trenéra C, že "ideální" trenér měl dané dimenze naplňovat více než ten jejich. V dimenzích Nespokojený a Kárající naopak vnímají, že jejich trenér dané dimenze naplňuje více, než by měl ten "ideální".

Obrázek 23

Graf interakčního stylu trenéra C a představy o interakčním stylu "ideálního" trenéra pohledem svěřenců trenéra C

Trenér C a "ideální" trenér z pohledu svěřenců

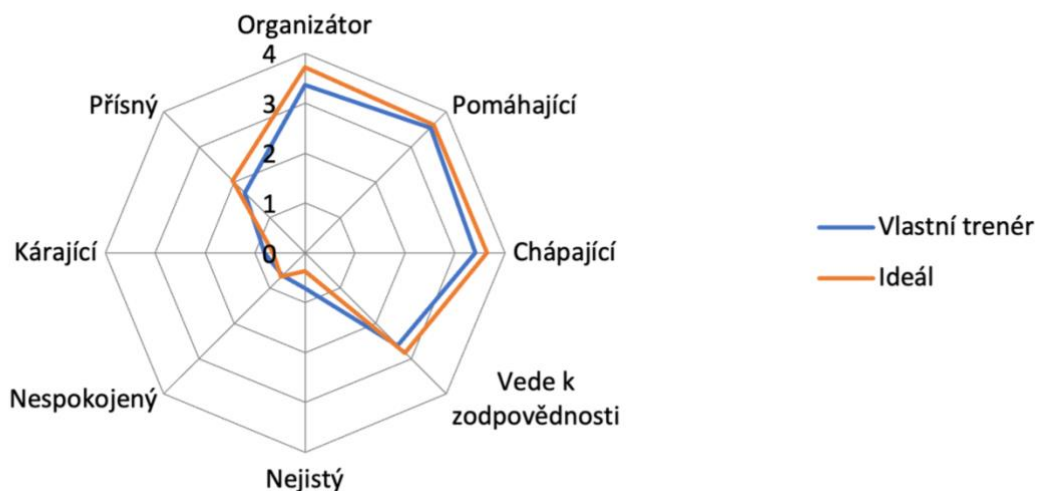

U hodnocení trenéra D na obrázku 24 vycházející z hodnot v tabulce 8 lze zaznamenat největších rozdílů v dimenzích Organizátor, Nejistý a Přísný. Hráči se domnívají, že "ideální" trenér by měl být větším organizátorem a zároveň přísnějším. Naopak svého trenéra D vnímají jako více nejistého oproti pohledu na "ideálního" trenéra. Zbylé dimenze jsou téměř ve shodě s "ideálním" trenérem.

Obrázek 24

Graf interakčního stylu trenéra D a představy o interakčním stylu "ideálního" trenéra pohledem svěřenců trenéra D

Trenér D a "ideální" trenér z pohledu svěřenců

5.5 Rozdíly v interakčním stylu "ideálního" trenéra a trenéra jeho pohledem

V následující kapitole budou představeny výsledky výzkumu vztahující se k páté výzkumné otázce. Cílem této otázky je identifikovat, jak se liší interakční styl trenéra na základě vlastního hodnocení (sebereflexe) s představou o "ideálním" trenérovi pohledem samotných trenérů. V tabulce 9 jsou vyobrazeny průměrné hodnoty, které byly získány z vyplněných dotazníků výzkumu.

Tabulka 9

Průměrné hodnoty interakčního stylu trenéra na základě sebereflexe a "ideálního" trenéra pohledem samotných trenérů

Dimenze	Trenéra A		Trenér B		Trenér C		Trenér D	
	TS	NTI	TS	NTI	TS	NTI	TS	NTI
Organizátor	3,00	2,75	3,25	4,00	3,63	4,00	3,63	3,75
Pomáhající	3,50	3,00	3,88	3,50	3,88	3,75	3,38	3,88
Chápající	3,38	3,50	3,88	2,63	3,63	4,00	2,88	3,38
Vede k zodpovědnosti	2,88	2,75	2,88	3,25	2,88	3,25	3,00	2,88
Nejistý	1,29	1,57	0,29	0,14	0,86	0,29	1,29	0,43

Nespokojený	0,88	0,88	0,13	1,25	0,88	0,13	1,38	0,50
Kárající	1,11	0,78	0,33	0,11	0,89	0,11	1,22	0,56
Přísný	2,50	2,00	1,38	2,00	1,88	1,88	2,00	1,88

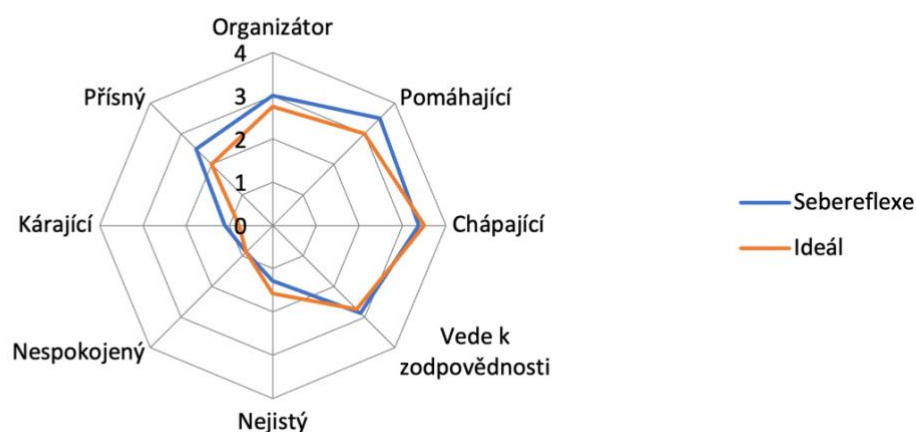
Poznámka. TS = trenér sebereflexe, NTI = názor trenéra na "ideálního" trenéra

Na obrázku 25 vidíme graficky znázorněný interakční styl trenéra (sebereflexe) v porovnání s jeho představou o "ideálním" interakčním stylu trenéra. Můžeme tedy říct, že trenérův interakční styl se s představou o "ideálním" interakčním stylu moc neliší. Absolutní shoda panuje v dimenzi Nespokojený. Největší rozdíly jsou v dimenzích Pomáhající a Přísný. V obou těchto dimenzích trenér dle svého názoru naplňuje dané dimenze více než by měl ideální trenér. V dimenzích Organizátor, Chápající, Vede k zodpovědnosti, Nejistý a Kárající se hodnocení velmi podobá a rozdíly jsou minimální.

Obrázek 25

Graf interakčního stylu trenéra A hodnocený na základě vlastního názoru (sebereflexe) a představa trenéra A o interakčním stylu "ideálního" trenéra

Trenér A "sebereflexe" a ideální interakční styl

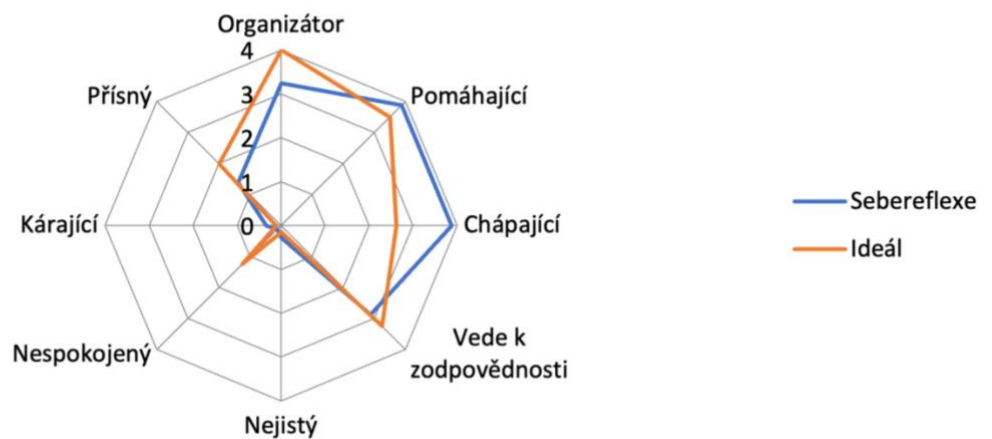
Obrázek 26 zachycuje interakční styl trenéra B na základě jeho vlastního pohledu "sebereflexe" s představou o "ideálním" interakčním stylu trenéra. Z hodnot, které jsou uvedeny v tabulce 9 můžeme jednoznačně říct, že interakční styl trenéra se významně liší od interakčního stylu "ideálního" trenéra. Největší rozdíl je v dimenzi Chápající. Trenér sám sebe vnímá jako více Chápajícího než "ideální" trenér podle něho. Větší rozdíly najdeme v každé zbylé dimenzi mimo

Pomáhající a Vede k zodpovědnosti. Trenér se vidí jako jedinec, který pomáhá více než by měl ideální "trenér" a zároveň méně vede k zodpovědnosti než ideální "trenér".

Obrázek 26

Graf interakčního stylu trenéra B hodnocený na základě vlastního názoru (sebereflexe) a představa trenéra B o interakčním stylu "ideálního" trenéra

Trenér B "sebereflexe" a ideální interakční styl

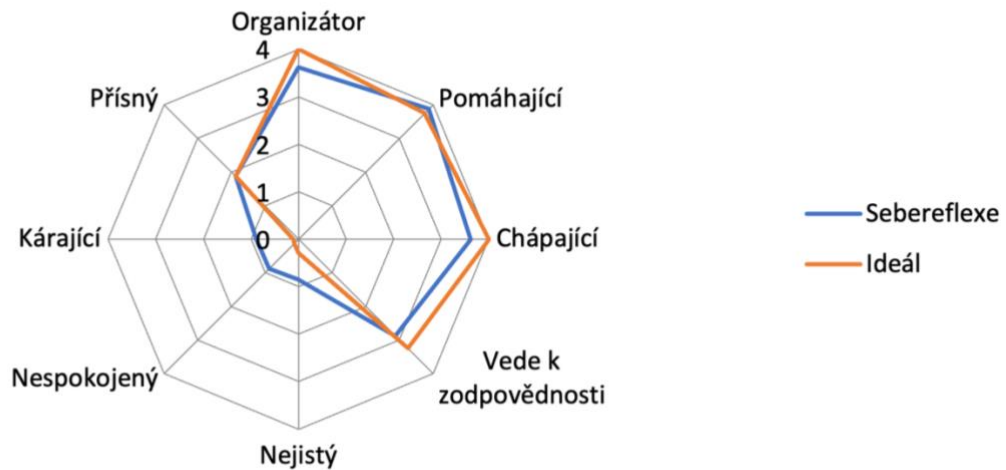

U hodnocení trenéra C, jež je graficky znázorněno na obrázku 27, můžeme vyčíst, že trenérova představa o "ideálním" interakčním stylu se nijak zásadně neliší od vnímání svého interakčního stylu. Největší rozdíly zaznamenáváme v dimenzích Nejistý, Nespokojený a Kárající. V těchto dimenzích se trenér vnímá tak, že je naplňuje více, než by si představoval od "ideálního" trenéra.

Obrázek 27

Graf interakčního stylu trenéra C hodnocený na základě vlastního názoru (sebereflexe) a představa trenéra C o interakčním stylu "ideálního" trenéra

Trenér C "sebereflexe" a ideální interakční styl

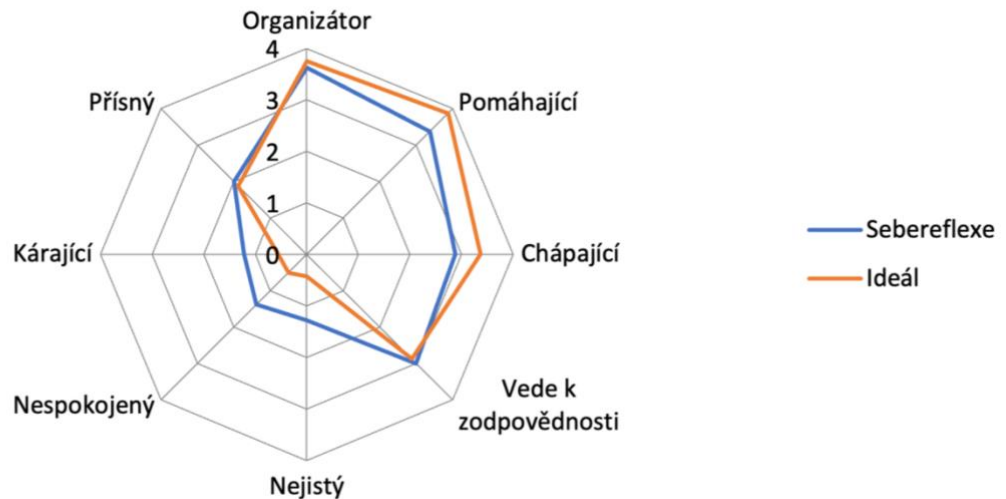

Na obrázku 28 a z hodnot, které jsou v tabulce 9 můžeme vyvodit, že interakční styl trenéra D se relativně shoduje s jeho představou o "interakčním" stylu ideálního trenéra. Větší rozdíly sledujeme v dimenzích Pomáhající, Chápající, Nejistý, Nespokojený a Kárající. V dimenzích Pomáhající a Chápající trenér vnímá, že dané dimenze naplňuje méně, než by měl "ideální" trenér podle jeho názoru. Na straně druhé v dimenzích Nejistý, Nespokojený a Kárající se naopak vidí tak, že dané dimenze naplňuje více, než by měl "ideální" trenér.

Obrázek 28

Graf interakčního stylu trenéra D hodnocený na základě vlastního názoru (sebereflexe) a představa trenéra D o interakčním stylu "ideálního" trenéra

Trenér D "sebereflexe" a ideální interakční styl

5.6 Rozdíly v interakčním stylu mezi trenéry mládeže FK Náchod a FK Pardubice pohledem svěřenců

V šesté kapitole se podíváme na rozdíly v uplatňovaném interakčním stylu trenérů mládeže v FK Náchod a FK Pardubice. Hodnocení probíhalo ve dvou kategoriích. V kategorii U15 a v kategorii U19. Oba kluby, ve kterých výzkum probíhal jsou na jiné výkonnostní úrovni. U15 FK Náchod hraje žákovskou divizi a U15 FK Pardubice českou ligu žákovských kategorií. Kategorie U19 FK Náchod hraje divizi dorostu a U19 FK Pardubice hraje celostátní ligu dorostu. V tabulce 10 můžeme vidět průměrné hodnoty, kterých dosáhli trenéři kategorie U15 na základě hodnocení jejich svěřenci.

Tabulka 10

Průměrné hodnoty trenérů U15 FK Náchod a FK Pardubice na základě hodnocení jejich svěřenců

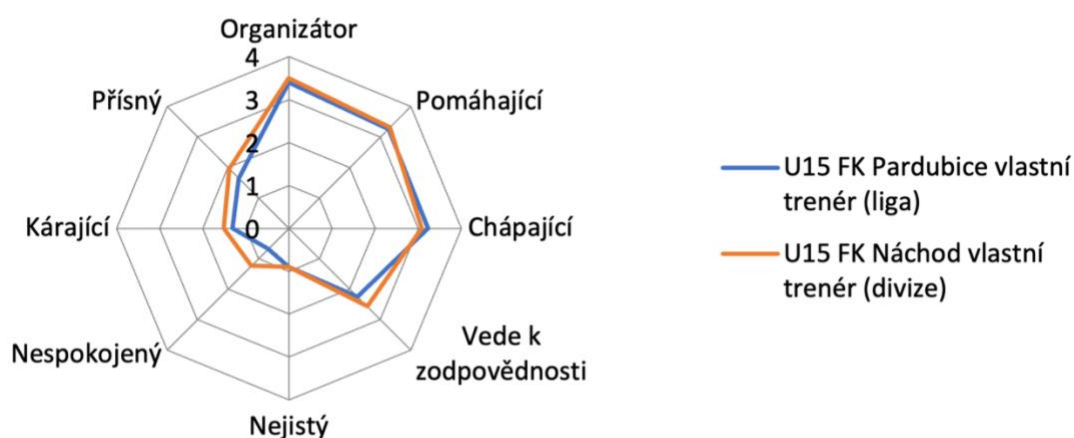
Dimenze	Svěřenci	
	U15 FK Náchod	U15 FK Pardubice
Organizátor	3,50	3,40
Pomáhající	3,32	3,27
Chápající	3,08	3,23
Vede k zodpovědnosti	2,57	2,25
Nejistý	0,90	0,90
Nespokojený	1,23	0,68
Kárající	1,51	1,31
Přísný	1,96	1,65

Na obrázku 29 můžeme vidět grafické znázornění interakčního stylu trenérů FK Náchod U15 a FK Pardubice U15. Z dat v tabulce 10 a z obrázku 29 vyplývá, že k absolutní shodě dochází v dimenzi Nejistý. Největší rozdíl mezi trenéry na dvou různých úrovních sledujeme v dimenzi Nespokojený. V ostatních dimenzích je hodnocení svěřenců vlastních trenérů velice podobné.

Obrázek 29

Graficky znázorněné porovnání interakčních stylů trenérů U15 FK Náchod a U15 FK Pardubice

Porovnání interakčního stylu vlastního trenéra s představou o "ideálním" interakčním stylu U15 FK Náchod a U15 FK Pardubice pohledem svěřenců

Na obrázku 30 jsou uvedené interakční styly trenérů U19 FK Náchod a U19 FK Pardubice hodnoceny opět z pohledu svěřenců. Z obrázku 30 a tabulky 11 vyplývá, že rozdíl ve vnímání interakčního stylu obou trenérů na dvou výkonnostních úrovních v kategorii U19 je zcela zanedbatelný. Lehká odlišnost je v dimenzi Vede k zodpovědnosti a Přísný. V obou těchto dimenzích byl trenér z FK Náchod U19 vnímán jako jedinec, který tyto dimenze naplňuje více než trenér z FK Pardubice U19.

Tabulka 11

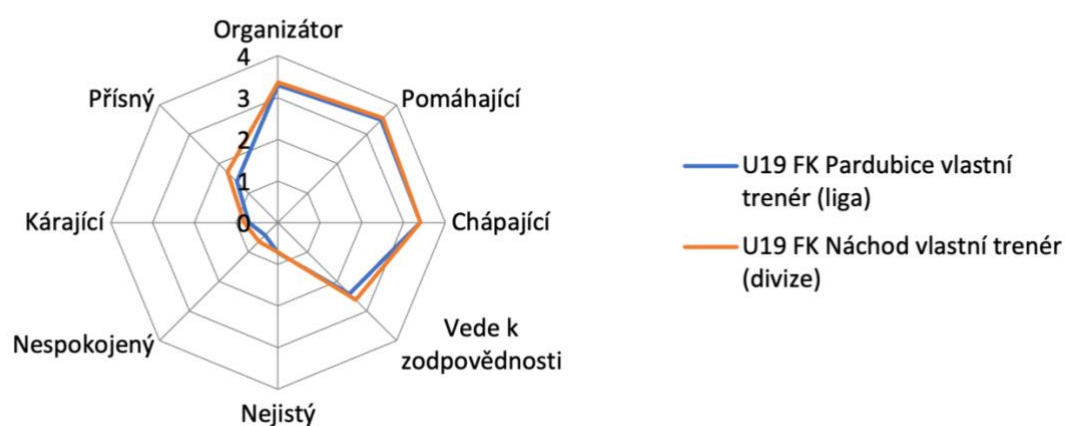
Graficky znázorněné porovnání interakčních stylů trenérů U19 FK Náchod a U19 FK Pardubice

Dimenze	Svěřenci	
	U19 FK Náchod	U19 FK Pardubice
Organizátor	3,36	3,30
Pomáhající	3,55	3,48
Chápající	3,41	3,40
Vede k zodpovědnosti	2,62	2,41
Nejistý	0,71	0,73
Nespokojený	0,64	0,43
Kárající	0,81	0,70
Přísný	1,71	1,40

Obrázek 30

Graficky znázorněné porovnání interakčních stylů trenérů U15 FK Náchod a U15 FK Pardubice

Porovnání interakčního stylu vlastního trenéra s představou o "ideálním" interakčním stylu U19 FK Náchod a U19 FK Pardubice pohledem svěřenců

6 DISKUSE

V praktické části tato bakalářská práce rozebírá interakční styl trenérů fotbalu u mládeže (U15 a U19), které mohou být ovlivněny řadou faktorů. Samotný výzkum probíhal ve dvou fotbalových klubech a dvou krajích. Konkrétně v Pardubickém kraji to byl klub FK Pardubice a v Královehradeckém kraji FK Náchod. Tyto dva kluby byly zvoleny zcela záměrně. Každý z těchto klubů se nachází na jiné výkonnostní úrovni. Takřka od žákovské kategorie až po mužskou. Cílem tedy bylo získat co nejširší škálu dat, která pak následně utvoří komplexní obraz interakčního stylu trenéra mládeže a zároveň "ideálního" interakčního stylu trenéra. Klub FK Pardubice je od žákovských kategorií na profesionální úrovni, trenéři jsou v klubu na plný úvazek a mají tedy více času na samotný tréninkový proces. V klubu FK Náchod můžeme považovat za amatérský klub, který disponuje pouze jedním šéftrenérem, který je na plný úvazek. Zbytek trenérů svou činnost vykonává po svém civilním zaměstnání, tudíž dochází i k časovému nedostatku na řešení všedních záležitostí, které tým produkuje. Zároveň i samotní hráči svůj přístup k fotbalu mohou vnímat odlišně. V klubu FK Pardubice jsou hráči vybíráni. Prochází náročným procesem výběru hráčů, a proto se od nich očekává a je vyžadován maximální možný přístup a nasazení. V klubu FK Náchod jsou hráči na jedné straně vybíráni, na straně druhé ale přichází mnoho potenciálních hráčů samo a následně jsou do procesu začleňováni.

V této práci je délka praxe trenérů poměrně rozptýlená. Pohybuje se mezi pěti až čtrnácti lety. Trenérské zkušenosti tak jednoznačně mohou ovlivnit jejich interakční styl, neboť nabrané zkušenosti jim mohou pomáhat tak, aby se v těžších situacích dokázali lépe orientovat.

Samotní trenéři se v rámci jejich vlastního názoru na sebe samotné "sebereflexe" vnímají nejčastěji v dimenzích *Organizátor*, *Pomáhající* a *Chápající*. Relativně vysoko byla hodnocena i dimenze *Vede k zodpovědnosti*. Nejméně se hodnotili v dimenzích *Nejistý*, *Nespokojený* a *Kárající*. Hodnocení trenérů se téměř shodují s výsledky prací u Pojerové (2017). Velmi podobné hodnocení trenérů v rámci sebehodnocení zaznamenal i výzkum v práci Koukola (2022). Ve své podstatě můžeme trenéry charakterizovat tak, že chtějí svým svěřencům připravit kvalitní tréninkový proces, ve kterém v nich mohou hledat oporu a zároveň na ně trenér přenáší část zodpovědnosti. Jako pozitivní můžeme vnímat, že trenéři nejsou příliš negativní, na straně druhé dle jejich názoru nejsou přísní, což nemusí vždy být pouze pozitivem.

Svěřenci své trenéry nejčastěji vnímají v dimenzích *Organizátor*, *Pomáhající* a *Chápající*. Velmi významně byla zastoupena i dimenze *Vede k zodpovědnosti*. Naopak nejméně svěřenci své trenéry hodnotili v dimenzi *Nejistý*, *Nespokojený* a *Kárající*. K podobnému hodnocení došel i Němeček (2017). Z jeho výzkumu vyplývá, že trenéři, kteří byli hodnoceni svými svěřenci dosáhli nejvíce dimenzí *Organizátor*, *Pomáhající* a *Chápající*. Pojerová (2017) uvádí podobné výsledky,

v jejím výzkumu byli trenéři nejméně hodnoceni shodně v dimenzích *Nejistý*, *Nespokojený*, *Kárající*, a navíc ještě v dimenzi *Přísný*. Významné zastoupení má i dimenze *Vede k zodpovědnosti*. Můžeme tedy říct, že svěřenci své trenéry vidí ve skrze pozitivně, neboť jsou jim organizátory tréninkového procesu, vedou je k zodpovědnosti, pomáhají jim a dovedou je pochopit. Na straně druhé na ně nepůsobí nejistě a moc je nekárají.

V porovnání hodnocení trenérů (sebereflexe) a hodnocení jejich svěřenců docházíme k názoru, že hodnocení trenérů a svěřenců je relativně podobné. Samozřejmě odlišnosti v hodnocení nalezneme, ale nejedná se o velké odchylky. Trenér A, B a C se domnívají, že dimenze *Pomáhající*, *Chápající* a *Vede k zodpovědnosti* naplňují více, než si myslí samotní svěřenci. V tomto jevu může dojít k možným problémům uvnitř týmu. Trenér je ve vědomí, že je v těchto dimenzích dostatečný, nicméně svěřencům to na straně druhé může přijít málo. Ke stejnému zjištění v totožných dimenzích došel ve své práci i Rozinek (2018), kterému daná skutečnost v jeho výzkumu vyšla u všech dotazovaných trenérů. Ve výzkumu Harvanové a Štěrbové (2021) bylo zjištěno, že s rostoucím věkem svěřenců dochází ke kritičtějšímu hodnocení svých trenérů. S výsledky naší práce to zcela nekoreluje, neboť svěřenci trenéra A a C (kategorie U15 obou klubů) hodnotili v dimenzích *Nespokojený*, *Kárající* a *Přísný* své trenéry více než sportovci z kategorií U19 obou klubů.

Součástí bakalářské práce také bylo identifikovat rozdíly mezi interakčním stylem trenéra s představou o "ideálním" interakčním stylu trenéra z pohledu svěřenců a trenérů samotných. Svěřenci všech čtyř trenérů se shodli na tom, že dimenze Organizátor, Pomáhající, Chápající a Vede k zodpovědnosti naplňují jejich trenéři méně, než je jejich představa o "ideálním" interakčním stylu trenéra. Zároveň u dimenze *Kárající* se svěřenci všech trenérů shodli na tom, že jejich trenér naplňuje tuto dimenzi více než je jejich představa o "ideálním" interakčním stylu trenéra. Ve své podstatě se u žádného trenéra nestalo, že by svěřenci měli diametrálně odlišnou představu o "ideálním" interakčním stylu trenéra.

Samotní trenéři se ve svém hodnocení a představě o "ideálním" interakčním stylu trenéra téměř shodnou v dimenzích *Pomáhající*, *Vede k zodpovědnosti* a *Přísný*. Nejvíce byla hodnocena dimenze *Pomáhající*. Největší rozptyl výsledků průměrných hodnot "ideálního" interakčního stylu trenéra pohledem samotných trenérů se nachází v dimenzi *Nespokojený*. Dva ze čtyř trenérů se domnívají, že by "ideální" trenér měl být také nespokojený. Kubíčková (2017) ve své práci uvádí, že "ideální" interakční styl trenéra atletiky by měl být uplatňován v dimenzích *Organizátor*, *Pomáhající* a *Chápající*. Dochází tedy ke shodě ve třech dimenzích.

Jak jsem psal již výše, výzkumný soubor tvořili trenéři a sportovci ze dvou fotbalových klubů (FK Náchod a FK Pardubice). Zároveň ze dvou kategorií (U15 a U19). Součástí bakalářské práce je také porovnání interakčního stylu trenérů mládeže na dvou výkonnostních úrovních

z pohledu svěřenců. V obou případech můžeme říci, že trenéři v divizním klubu FK Náchod jsou více přísní, kárající a nespokojení na rozdíl od trenérů v ligovém klubu FK Pardubice. Zároveň můžeme konstatovat, že trenéři v FK Náchod jsou většími organizátory, což dle Buzek et al. (2007) není špatně, naopak trenér, který je považován za dobrého, měl by mít organizační schopnosti na určité úrovni. Dále jsou trenéři v FK Náchod považováni za více pomáhající a více vedou k zodpovědnosti své svěřence.

7 ZÁVĚRY

Cílem mé bakalářské práce bylo zjistit, jaké interakční styly uplatňují jednotliví trenéři fotbalu u mládeže a jaké jsou mezi nimi rozdíly z pohledu jich samých "sebereflexe" a z hodnocení jejich svěřenců. Dalším cílem byla identifikace interakčního stylu "ideálního" trenéra a porovnání těchto výsledků mezi trenérem samotným a tím "ideálním" z pohledu trenérů a svěřenců. Posledním cílem bylo zjistit, jak se liší interakční styl trenérů u mládeže v klubech FK Náchod a FK Pardubice v daných kategoriích na jiné výkonnostní úrovni.

Závěry vztahující se k první výzkumné otázce „Jaký je interakční styl fotbalových trenérů mládeže FK Náchod a FK Pardubice hodnocený z jejich vlastního pohledu (sebereflexe)?"

Všichni čtyři trenéři se nejčastěji viděli v dimenzích *Organizátor*, *Pomáhající* a *Chápající*. Na straně druhé nejméně se viděli v dimenzích *Nejistý*, *Nespokojený* a *Kárající*.

Závěry vztahující se k druhé výzkumné otázce „Jaký je interakční styl fotbalových trenérů mládeže FK Náchod a FK Pardubice hodnocený z pohledu jejich svěřenců?"

Svěřenci trenéra A nejvýznamněji hodnotili v dimenzích *Organizátor*, *Pomáhající* a *Chápající*. Trenér B dle svěřenců nejčastěji také styly *Organizátor*, *Pomáhající* a *Chápající*. Trenér C a trenér D dle jejich svěřenců také uplatňují nejčastěji styly *Organizátor*, *Pomáhající* a *Chápající*. U všech čtyřech trenérů je i významné zastoupení dimenze *Vede k zodpovědnosti*. U trenérů A, B a D byla nejméně hodnocena dimenze *Nespokojený*. U trenéra C *Nejistý*.

Závěry vztahující se ke třetí výzkumné otázce „Ve kterých dimenzích se liší pohled trenéra s pohledem vlastních svěřenců na interakční styl trenéra?"

U trenéra A byly hodnoceny největší rozdíly v dimenzích *Vede k zodpovědnosti* a *Přísný*, zde se trenér A hodnotil výše než jeho svěřenci. Opačného rozdílu dosáhl v dimenzi *Organizátor*, kde se vidí jako větší organizátor, než ho vidí svěřenci. Trenér B dosáhl nejvyšších rozdílů v dimenzích *Pomáhající*, *Chápající* a *Vede k zodpovědnosti*. U těchto dimenzí se trenér domníval, že je naplňuje více, než si myslí jeho svěřenci. K absolutní shodě téměř došlo v dimenzích *Organizátor* a *Přísný*. U trenéra C dochází k největším rozdílům v dimenzích *Pomáhající* a *Chápající*. Trenér sám sebe ohodnotil více. V dimenzích *Kárající* a *Nespokojený* dochází také k rozdílům, nicméně v těchto dimenzích ho svěřenci ohodnotili výše než on sám sebe. Trenér D se ohodnotil více v dimenzích *Organizátor* a *Přísný*. Naopak v dimenzích *Pomáhající* a *Chápající* jej svěřenci naopak ohodnotili více než on sám sebe.

Závěry vztahující se ke čtvrté výzkumné otázce „Ve kterých dimenzích se liší názor na svého trenéra s představou o "ideálním" trenérovi pohledem svěřenců?"

U trenéra A se svěřenci domnívají, že největší rozdíl je v dimenzích *Chápající* a *Vede k zodpovědnosti*, které trenér naplňuje méně než "ideální" trenér. S minimálním rozdílem byly

hodnoceny dimenze *Organizátor, Pomáhající, Nejistý, Nespokojený a Přísný*. U trenéra B dochází k rozdílům ve všech dimenzích. Nejmenší rozdíly jsou v dimenzích *Pomáhající, Nespokojený a Kárající*. Naopak největší rozdíly jsou v dimenzích *Organizátor a Přísný*. Svěřenci trenéra C došli k závěru, že rozdíly mezi jejich trenérem a "ideálním" jsou v dimenzích *Pomáhající a Chápající*, kde jejich trenéra hodnotili níže než "ideálního". Naopak v dimenzích *Nespokojený a Kárající* hodnotili "ideálního" trenéra níže než toho svého. U trenéra D se svěřenci domnívají, že interakční styl jejich trenéra a "ideálního" trenéra se ve velké míře neliší. Největší rozdíly nalezneme v dimenzích *Organizátor, Nejistý a Přísný*. V dimenzích *Organizátor a Přísný* hodnotili "ideálního" trenéra v těchto dimenzích výše, naopak v dimenzi *Nejistý* níže.

Závěry vztahující se k páté výzkumné otázce „Ve kterých dimenzích se liší názor trenérů na svůj interakční styl s představou o "ideálním" interakčním stylu trenéra?“

U trenéra A dochází k větším rozdílům v dimenzích *Přísný, Organizátor* a *Pomáhající*. Ve všech třech dimenzích se hodnotí výše, než vnímá "ideálního" trenéra. Trenér B se od "ideálního" výrazně liší. Největší rozdíl rozhodl v dimenzi *Chápající a Nespokojený*. V dimenzi *Nespokojený* hodnotil "ideálního" trenéra velmi vysoko oproti jeho sebereflexi. Trenér C sám sebe výrazně více hodnotí v dimenzi *Nespokojený*. Naopak "ideálního" trenéra hodnotí výše v dimenzích *Vede k zodpovědnosti a Chápající*. Při hodnocení trenéra D došlo k nejvýraznějšímu rozdílu v dimenzích *Nespokojený a Kárající*. V obou dimenzích se vnímá, že je naplňuje více než "ideální" trenér. V dimenzi *Pomáhající* naopak "ideálního" trenéra hodnotil výše než sám sebe.

Závěry vztahující se k šesté výzkumné otázce „Jak se liší interakční styl fotbalových trenérů mládeže ve vybraných kategoriích v FK Náchod a FK Pardubice na základě hodnocení vlastních svěřenců?“

V kategoriích U15 bylo zjištěno, že výraznější rozdíly v hodnocení trenérů mládeže mezi FK Náchod a FK Pardubice dochází pouze v dimenzi *Nespokojený*. Svěřenci zde hodnotili trenéra FK Náchod jako více *Nespokojeného*. V kategoriích U19 k žádným zásadním rozdílům mezi interakčními styly trenérů nedochází, pouze v dimenzi *Přísný* je trenér FK Náchod vnímán více než jeho kolega z FK Pardubice. Zbylé dimenze jsou téměř identické.

8 SOUHRN

Bakalářská práce se zabývá interakčním stylem trenérů fotbalu u mládeže. Cílem práce bylo identifikovat, jaký interakční styl uplatňují trenéři mládeže v tréninkovém procesu z vlastního pohledu (sebereflexe) a z hodnocení jejich svěřenců. Dále bylo cílem popsat rozdíly v interakčních stylech mezi hodnocením trenérů a svěřenců. Součástí výzkumu bylo také stanovit interakční styl "ideálního" trenéra z pohledů trenérů a svěřenců. Také byly identifikovány rozdíly v interakčních stylech trenérů mezi kluby FK Náchod a FK Pardubice.

Teoretická část se zabývá vznikem a vývojem fotbalu. Dále se zabývá obsáhlou kapitolou o trenérovi, ve které je rozebírána role trenéra, jeho typologie a vzdělávání trenérů v České republice. Poté následuje kapitola o interakci, interakčních stylech obecně, <interakčním stylu fotbalových trenérů a vývojová specifika jednotlivých kategorií, která jsou pro práci stěžejní.

V praktické části byla použita adaptace dotazníku interakčního stylu trenéra pro sportovce od Mgr. Jany Harvanové, Ph.D. a doc. PhDr. Dany Štěrbové. Výzkumu se účastnili 4 trenéři a 63 sportovců z klubů FK Náchod a FK Pardubice. Výzkumem bylo zjištěno, že trenéři nejčastěji uplatňují interakční styly *Organizátor*, *Pomáhající* a *Chápající*, a to jak z pohledu trenérů, tak jejich svěřenců.

Podobně trenéři i svěřenci hodnotili interakční styl "ideálního" trenéra. Z výzkumu vyplývá, že interakční styl "ideálního" trenéra je nejčastěji hodnocen v dimenzích *Organizátor*, *Pomáhající* a *Chápající*. Významně je zde zastoupena i dimenze *Vede k zodpovědnosti*, kterou ale trenéři hodnotili výše než svěřenci.

V porovnání interakčních stylů, dle hodnocení svěřenců, mezi trenéry divizního FK Náchod a ligového FK Pardubice nebyly v obou kategoriích zjištěné žádné zásadní rozdíly. Obecně ale z výzkumu vyplývá, že trenéři v divizním FK Náchod jsou více nespokojení a přísní.

Veškeré data z bakalářské práce poslouží jako prostředek zpětné vazby pro trenéry v klubech, kteří se mohou zamyslet nad svým interakčním stylem a zvážit možné změny v interakci směrem ke svěřencům.

9 SUMMARY

The bachelor thesis deals with the interactive style of youth football coaches. The aim of the thesis was to identify what interactive style youth coaches use in the training process from their own point of view (self-reflection) and from the evaluation of their trainees. Furthermore, the aim was to describe the differences in interactive styles between the evaluation of coaches and trainees. Part of the research was also to determine the interactive style of the "ideal" coach from the perspective of coaches and trainees. Differences in the interactive styles of coaches between FK Náchod and FK Pardubice were also identified.

The theoretical part deals with the origin and development of football. It also deals with an extensive chapter on the coach, in which the role of the coach, his typology and the education of coaches in the Czech Republic are discussed. This is followed by a chapter on interaction, interactive styles in general, <interactive style of football coaches and developmental specifics of individual categories that are crucial for the work.

In the practical part, an adaptation of the interactive style questionnaire of the coach for athletes by Mgr. Jana Harvanová, Ph.D. and doc. PhDr. Dana Štěrbová was used. The research was attended by 4 coaches and 63 athletes from FK Náchod and FK Pardubice. The research found that coaches most often use the interaction styles Organizer, Helping and Understanding, both from the perspective of coaches and their trainees.

Similarly, coaches and trainees evaluated the interaction style of the "ideal" coach. Research shows that the interactive style of the "ideal" coach is most often evaluated in the dimensions Organizer, Helping and Understanding. The dimension Leads to responsibility is also significantly represented, but the coaches rated it higher than the trainees.

In the comparison of interactive styles, according to the evaluation of the trainees, between the coaches of the division FK Náchod and the league FK Pardubice were not found in both categories any major differences. In general, however, the research shows that coaches in the division FK Náchod are less satisfied and stricter.

All data from the bachelor thesis will serve as feedback for coaches in clubs, who can think about their interactive style and consider possible changes in interaction towards trainees.

10 REFERENČNÍ SEZNAM

- Balkwell, J. W. (1969). A Structural Theory of Self-Esteem Maintenance. *Sociometry*, 32(4), 458-473. <https://doi.org/10.2307/2786547>
- Bedřich, L. (2006). *FOTBAL – Rituální hra moderní doby*. Brno: Masarykova univerzita.
- Buzek, M., a kol. (2007). *Trenér fotbalu "A" UEFA licence*. Praha: Olympia.
- Čadilová, O. (2009). *Sociální interakce*. Retrieved from https://is.slu.cz/el/fpf/zima2020/FVPUPPV092/um/6._INTERAKCE_VE_TRIDE.pdf?lang=en
- Čáp, J., & Mareš, J. (2001) *Psychologie pro učitele*. Praha: Portál.
- Dolejš, J. (2008). *Vývojová psychologie*. Praha: Portál.
- Dovalil, J., et al. (2002). *Výkon a trénink ve sportu*. Praha: Olympia
- Dyrtová, R., & Krhutová, M. (2009). *Učitel. Příprava na profesi*. Praha: Grada Publishing.
- Eisenbeiss, S. A., Knippenberg, D. V., & Boerner, S. (2008). Transformational leadership and team innovation: integrating team climate principles. *Journal of Applied Psychology*. 93(6), 1438-1446. <https://doi.org/10.1037/a0012716>
- Fajfer, Z. (2005). *Trenér fotbalu mládeže (6-15 let)*. Praha: Olympia.
- Fajfer, Z. (2009). *Trenér fotbalu mládeže (16-19 let)*. Praha: Olympia.
- Fotbalová asociace České republiky (2018). *Řád trenérů fotbalové asociace České republiky*. Retrieved from <https://trenink.fotbal.cz/rad-treneru-facr/a988>
- Franče, V. (2007). *Grafologie a Psychologie Learyho interpersonální typologie*. Retrieved from <http://ografologii.blogspot.com/2009/05/learyho-interpersonalni-typologie.html>
- Gavora, P. (2005). *Učitel a žáci v komunikaci*. Brno: Paido.
- Hanus, J. (2015). *Interakční styl trenéra fotbalu*. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Fakulta tělesné kultury, Olomouc.
- Harvanová, J., & Štěrbová, D. (2021). Coaches and their interaction style from the point of view of athletes. *Tělesná Kultura*. 44(1), 18–25. <https://doi.org/10.5507/tk.2021.007>
- Horská, V. (2009). *Koučování ve školské praxi*. Praha: Grada.
- Janíková, M. (2011). *Interakce a komunikace učitelů tělesné výchovy*. Brno: Paido.
- Janíková, M. (2012). *Interakce a komunikace učitelů tělesné výchovy*. Brno: Paido
- Jansa a kol. (2007). *Pedagogika sportu*. Praha: Karolinum.
- Jansa, P., & Dovalil, J. (2007). *Sportovní příprava*. Praha: Q-art.
- Jarkovská, E. (2009). *Psychologie dospívání*. Praha: Grada Publishing.
- Jůva, V. (2006). *Osobnost a aktivity sportovního trenéra*. Brno: Masarykova univerzita, Fakulta sportovních studií.

- Kalvachová, M. (2014). *Dospívající v rodině a škole*. Praha: Portál.
- Knight, D. J., Langmeyer, D., & Lundgren, D. C. (1973). Eye-Contact, Distance and Affiliation: The Role of Observer Bias. *Sociometry*, 36(3), 390. <https://doi.org/10.2307/2786340>
- Koukol, F. (2022). *Interakční styl trenéra basketbalu U14-U19*. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Fakulta tělesné kultury, Olomouc.
- Kožený, J., & Ganický, P. (1976). *Dotazník interpersonální diagnózy-ICL*. Psychodiagnostické testy
- Kureš, J., Hora, J., Skočovský, M., & Zahradníček, J. (2022). *Pravidla fotbalu platná od 1. 7. 2022*. Praha: Olympia.
- Macek, P. (2016). *Jak porozumět dospívajícím*. Praha: Portál.
- Mareš, J., & Gavora, P. (2004). *Interpersonální sty učitelů: teorie, diagnostika a výsledky výzkumu*. Retrieved from <https://pages.pedf.cuni.cz/pedagogika/?p=1797>
- McCrae, R. R., & Costa, P. T. (1987). Validation of the five-factor model of personality across instruments and observers. *Journal of Personality and Social Psychology*, 52(1), 81–90. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.52.1.81>
- Mikuláščík, M. (2010). *Komunikační dovednosti v praxi*. Praha: Grada.
- Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. (2004). *Zákon č. 563/2004 Sb. O pedagogických pracovnících*. Retrieved from <https://www.msmt.cz/file/38850/>
- Moyer-Gusé, E., & Nabi, R. L. (2010). Explaining the effects of narrative in an entertainment television program: overcoming resistance to persuasion. *Journal of Communication Research*, 36(1), 26-52. <https://doi.org/10.1111/j.1468-2958.2009.01367.x>
- Nakonečný, M. (2009). *Sociální psychologie (Vyd. 2., rozš. a přeprac.)*. Praha: Academia.
- Navara, M., Buzek, M., & Ondřej, O. (1986). *Kopaná (teorie a didaktika)*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství
- Nelešovská, A. (2005). *Pedagogická komunikace v teorii a praxi*. Praha: Grada Publishing.
- Novák, M. (2004). *Vývojová psychologie*. Praha: Grada.
- Pěničinský, M. (1993). *Fotbal: pravidla hry, historie, technika a taktika hry*. Olomouc: Alda.
- Plachý, A., & Procházka, L. (2014). *Fotbal – Učebnice pro trenéry dětí (4-13 let)*. Praha: Mladá Fronta.
- Pojerová, M. (2017). *Interakční styl trenérů volejbalu*. Diplomová práce, Univerzita Palackého v Olomouci, Fakulta tělesné kultury, Olomouc.
- Průcha, J., Walterová, E., & Mareš, J. (1998). *Pedagogický slovník*. Praha: Portál.
- Rozinek, Z. (2018). *Interakční styl trenérů atletiky*. Bakalářská práce, Univerzita Palackého v Olomouci, Fakulta tělesné kultury, Olomouc.
- Slepička, P. (1988). *Psychologie koučování*. Praha: Olympia
- Svoboda, B. (2007). *Pedagogika sportu*. Praha: Karolinum.

- Svoboda, B. (2017). Psychosociální interakční výcvik v pedagogické praxi. Plzeň. Západočeská univerzita v Plzni.
- Svoboda, B., & Vaněk, M. (1986). *Psychologie sportovních her*. Praha: Olympia.
- Vágnerová, M., & Lisá, L. (2021). *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. Charles University in Prague, Karolinum Press.
- Večeřa, K., & Nováček, V. (1995). *Sportovní hry*. Brno: Masarykova univerzita.
- Vican, T. (2022). *Interakční styl trenérů boxu*. Diplomová práce, Univerzita Palackého v Olomouci, Fakulta tělesné kultury, Olomouc.
- Votík, J. (2001). *Trenér fotbalu "B" UEFA licence 1. vydání*. Praha: Olympia.
- Votík, J. (2003). *Fotbal: Trénink budoucích hvězd*. Praha: Grada.
- Votík, J. (2005). *Trenér fotbalu "B" UEFA licence*. Praha: Olympia.
- Votík, J., & Zalabák, J. (2006). *Trenér fotbalu "C" licence: (učební texty pro vzdělávání trenérů okresních fotbalových svazů)*. Praha: Olympia.
- Vybíral, Z. (2005). *Psychologie komunikace*. Praha: Portál.
- Watzlawick, P., Bavelas, J., & Jackson, D. D. (1999). *Pragmatika lidské komunikace: interakční vzorce, patologie a paradoxy*. Hradec Králové: Konfrontace.
- Woodward, M. & Florián, P. (2016). *Vzdělávání badmintonových trenérů: trenérská příručka: úroveň 1*. Praha: Mladá fronta
- Zapletal, P. (2022). *Interakční styl trenérů mládeže FC Fastav Zlín*. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Fakulta tělesné kultury, Olomouc.
- Žurman, O. (1975). *Zlatá kniha kopané*. Praha: Olympia.

11 PŘÍLOHY

11.1 Vyjádření etické komise

